

CEMAL GÖKÇE-

Değerli meslektaşlarım hoş geldiniz. Yeni bir yıla başladık, 2005 yılının bütün meslektaşlarımıza sağlık ve başarı getirmesini diliyorum. Kendi insanlarımız ve dünya insanlarıyla birlikte. Ayrıca bölgemiz ve dünyamız dahil olmak üzere barış diliyorum, çünkü barışın olmadığı yerde yatırımlar olmaz, mühendislik olmaz, eksik kalır. İnşaat mühendisleri açısından, mesleğimiz açısından barış son derece önemli, mesleğimiz açısından bu böyle.

Değerli meslektaşlarım; daha önce iletildiği gibi bugün mesleğimizin büyüklerinden birini tanımaya çalışacağız: İnşaat Yüksek Mühendisi Sayın Feyzi Akkaya'yı, inşaat mühendisliği alanında önemli hizmetlerde bulunmuş olan Sayın Feyzi Akkaya'yı buradaki ağabeylerimizden, büyüklerimizden ve mesai arkadaşlarından tanıyacağız.

Biz İnşaat Mühendisleri Odası olarak, uzun süreden bu yana sadece Feyzi Akkaya büyüğümüzle ilgili olarak değil, bu mesleğe, mesleğimize her düzeyde hizmet etmiş olan bütün meslektaşlarımızı gündeme getiriyoruz, onları tanımak zorunda olduğumuzu biliyoruz. Çünkü, inşaat mühendisliğinin en önemli yanlarından biri, usta-çırak ilişkisidir, yani bu mesleğin teorik birikiminin yanında bir de uygulama alanında, meslek yaşı daha büyük olan meslektaşlarımızdan, meslek yaşı daha küçük olan meslektaşlarımıza aktarılmış olanlardır.

Elimde Feyzi Akkaya'nın bir kitabı var "Ömrümüzün Kilometre Taşları" diye. bu kitabı okurken şöyle düşündüm: "İnşaat mühendisliğinin Kurtuluş Savaşı" diye düşündüm. Gerçekten Kurtuluş Savaşı'nı tümümüz biliyoruz, hangi koşullarda yapıldığını biliyoruz, emperyal güçlere karşı insanlarımızın nasıl direndiklerini, hangi şartlarda direndiklerini biliyoruz. Bu kitabı okurken de, bugün inşaat mühendisliği alanıyla ilgili yapılan çalışmaların son derece kolay olduğunu düşündüm. Birazcık bu kitabın satırları arasında gezinti yaptığımızda, kağnılarla, deve sırtlarıyla, at ve katır sırtlarıyla malzemelerin taşındığı, İstanbul'dan İzmit'e 12 saatte gidildiği bir dönemdi, Feyzi Akkaya'ların inşaat mühendisliği yapmış olduğu dönemler.

Bu çerçevede, o günden bugüne kadar yaşadıklarını, mesleğimize ilgili, ülkemizin gelişmesiyle ilgili yaşadıklarını bu kitapta toplamak da ancak Feyzi Akkaya gibi bir büyüğümüze yakışır. Bunu neden söylüyorum? Çok konuşan, ama çok az yazan bir toplum olduğumuzu da bu çerçevede ifade etmek istiyorum. Özellikle biz “inşaat mühendisi meslektaşlarımızın, arkadaşlarımızın çok çeşitli, çok önemli anılarının olduğunu düşünerek bir kitap çıkaralım” dedik. Halen gün-demimizde, onu çıkaracağız.

Dolayısıyla, sizlere, burada bulunan arkadaşlarımıza ve bulunmayan arkadaşlarımıza basın yoluyla, kendi imkânlarımızla çeşitli duyurular yaptık. Meslektaşlarımız şantiyelerde veya bürolarda karşılaşmış oldukları önemli olayları yazsınlar, biz de kitap olarak basalım istedik. Çünkü söz uçar, yazı kalır. İnanın, sınırlı sayıda anı geldi, ama ben eminim ki burada bulunan meslektaşlarımız da dahil olmak üzere, meslektaşlarımızın karşılaşmış oldukları son derece önemli olaylar vardır.

Dolayısıyla, Sayın Feyzi Akkaya'nın anısına, onun geçmişine yönelik olarak, onu tanımaya yönelik olarak düzenlemiş olduğumuz bu toplantı, meslektaşlarımızın anılarını da yavaş yavaş ortaya çıkaracak bir toplantının da başlangıcı olur diye düşünüyorum, böylesi bir kitap daha çıkarmak durumundayız.

Ben sözü çok fazla uzatmak istemiyorum, aramızda iki değerli büyüğümüz var. İnşaat Mühendisi Sayın **Necat CİLASON** ve Dr. **Kırhan DADAŞBİLGE** ağabeylerimiz var. Aynı zamanda burada **Altok KURŞUN** gibi Sayın Feyzi Akkaya'nın mesai arkadaşları var. Biz İnş. Yük. Müh. Feyzi Akkaya'yı önce Sayın Necat Cilason'dan dinleyelim; “*Sayın Necat ağabey İnş. Yük. Müh. Feyzi Akkaya kimdir?*”

NECAT CİLASON-

Efendim, önce çok teşekkür ediyorum, böyle bir toplantıyı tertip ettikleri için. Cenazesinde kırıldık, üzüldük, gelmesi gereken bir sürü kurum, şahıs varken, böyle büyük bir insana yeterli ihtimam gösterilmedi, buna üzüldük. Ama İnşaat Mühendisleri Odası bütün bunları ortadan kaldırdı diyeceğim, sağ olsunlar.

Efendim, ben Sayın Feyzi Akkaya'yla yaşadığım anıları sizlere nakletmek istiyorum: Ben kendisini 1962 yılında tanıdım, belki bir sürü STFA'lıdan daha evvel. Ben Ereğli Demirçelik Fabrikaları'nda Kalite Kontrol Müdürü olarak çalışıyordum. O zamanlar bu inşaat o zamanın tatbiki bir üniversitesiydi. Mühendisliğin bütün dallarında inşaat faaliyetleri vardı. O zamanki ismiyle Feyzi Akkaya-Sezai Türkeş ortaklığıydı. İhaleyi korkunç bir mücadeleyle aldılar. Hollanda Kraliyet Şirketi, Liman Şirketi Mersin Limanı'nı yaptıktan sonra, Ereğli'de küçük bir kazık çakma işi almıştı. Ama liman inşaatını alacaklarından o kadar emindiler ki, bütün Mersin'deki ekipmanlarını Ereğli'ye taşıdılar. Bu Akçakoca, Alaplı arası köprüleri takviye ederek, ağır ekipmanlarını geçirmek üzere taşıdılar ve limanı kendileri yapacaklarına o kadar emindiler. Fakat, Sayın Feyzi Akkaya-Sezai Türkeş ihaleye girdiler, daha düşük bir fiyatları vardı, fakat bu Ereğli'deki ihalelerde düşük fiyat değil, inşaatı zamanında ve doğru olarak bitirecek müteahhit arama niteliği, böyle bir şey aranıyordu.

Hollandalıların *“limanı biz denizden yapacağız”* teorisine karşı, *“hayır biz karadan yapacağız bu limanı”* teziyle ikna ettiler ve işi aldılar. Benim ilk karşılaşmam burada oldu. İnşaat başladı, şantiyeleri kuruldu ve biliyorsunuz inşaat başlamadan bir ay önce bütün beton dizaynlarının, tasarımlarının hazırlanmış olması lazım. Taşocakları belli oldu, nasıl bu taştan agrega elde edileceği belli oldu, iş betona kaldı. Bir toplantıda karşılaştık, *“bizim betonumuz böyle olacak”* dedi. Ben de *“hayır, öyle olmayacak, sizin betonunuz olmayacak, burada bizim verdiğimiz karışım uygulanacak”* dedim, *“ama olmaz, ben çok çalıştım, Teknik Üniversiteye gittim, bütün bu şeyleri orada yaptım, hatta katkı malzemeleriyle”* dedi. İlk defa 1962'de katkı malzemesi diye bir şey Türkiye'de yok kimse bilmiyor, yurtdışından da gelmiyor. O sırada bu Amerikalı firmalar, Morrison firması falan. Amerika'dan *“Pozalit”* diye bir katkı maddesi getirdiler, kabul edilmesi aylarca sürdü. Fakat, Feyzi bey onlardan önce üniversitede bir katkıyı kendi buldu, bir katkı maddesiyle betona kıvam verecek bir şey, katkı maddesine diyeceğimiz bir şey yok, onu yaparız dedik, ama biz burada betonları şu dizaynla yapacağız.

Böyle saatler geçti, “*çocuk ne kadar inatçısın, bize itibar etmiyor musun*” dedi. “*katiyen, böyle bir şey yok*” dedim. Ama, burada bu inşaatlarda, burada bütün her yerde bizim yaptığımız tasarımlar yapılacak, böyle başladık. Sonra, bir hafta sonra şantiyeyi ziyarete gittim, “*madem ki, senin betonların burada yapılıyor, işte burada beton santrali var, o beton santrali sana ait, al*” dedi, “*peki, zaten öyle olacak, siz şantiye şefiniz de bu beton santralinden çıkamaz*” dedik. Böyle, sıkı rijit kaideler vardı, ilk ilişkimiz böyle oldu.

Sonra, şantiyesini sık sık ziyaret etmeye başladım, çünkü beton işlerine de ben bakıyor oldum. O arada baktım, kendisi şantiye şefi değil, proje müdürünün, odasında karatahta var, bütün arızaları, yapılacak şeyleri, imal edilecek çelikse çelik ve ahşapsa ahşap, kalıp şu bu, onları tahtaya yazıyor. Feyzi bey de geliyor, bakıyor sabahleyin yazıyor, onu not ediyor gidiyor. Onun birini yapıp geliyor, kolunu şöyle yapar, tahtayı siler biri bitti, sırayla böyle o günkü bütün işleri akşama kadar bitirir.

Burada korkunç etkilendim, bir şantiye şefi var, hemen hemen hiç konuşmazlar. Fakat, şantiye düzeni içinde, bu şantiyenin yürümesi için neler yapılacaksa bütün onların hepsini yapıyor. Yine patenti kendisine ait, o zaman buldukları bir şeyle mendireğin arkasındaki en son takibatı “*tetrapod*” dediğimiz 4 bacaklı beton, 15-20-25 tonluk bunlarla takviye edilecek. Bunların kalıpları imal edildi geldi. Bunun için kendisi bir vibratör masası yaptı, masanın üzerinde kalıpları titreterek içine gelen betonu yerleştirecek. O masayla kendisi uğraştı -her vesileyle de söyleyeceğim, kendisi kaynakçıdır, en iyi kaynakçı kendisidir, elektrikçidir, sucudur, marangozdur ve her şeyi yapar-. O masa yapıldıktan sonra, önüne de bir tahtayla Amerikalılarla biraz çekişmeler vardı, biraz sonra onu söyleyeceğim, üzerine ipnatör yazdı.

CEMAL GÖKÇE-

Zaten kalfalar vibratöre öyle diyordu.

NECAT CİLASON-

Evet, kimse vibratör demez. Bu arada Morrison firması da kazık işleri, temel işleri yapıyorlar. Orada fabrikanın bir yerde kömür siloları yapılacak, iki kömür silosu o da Feyzi Beyler’in şantiye hudut-

larının dışında kalıyor. Hemen ondan sonra işçi barakaları var. Bir sabah gittik, geldiler hafriyat yapıyorlar. Feyzi Bey çılgına dönmüş, sinirli “böyle bir şey yapamazlar - o zamanlar şantiye şefine- git konuş” diyor. O hafriyatı alıyorlar, Ereğli de biraz balçuktur, zemin kazıklar üzerinde her şey. İşçi barakalarının üzerine çıkan hafriyat malzemesini barakaların üzerine atıyorlar. Gelindi, konuşuldu. O gün o iş durdu. Hemen geceleyin Feyzi Bey onları toplattırıp, dozerler tel örgüyü yırttı, tekrar geriye çukurun içine yitti.

Ertesi gün Morrison geldi, gene aldı, gene o işçi barakalarının üzerine. Sonra Feyzi Bey de limanın içinde bir gidiş yolu var, deniz kenarından taşocağına doğru gider, onu kapadı, Amerikan şirketinin arabaları, kamyonlar da oradan geçemiyor. O böyle bir iki gün sürdü, sonra bir anlaşmaya varıldı, onlar atladılar geçti gitti. Bu Feyzi Bey’i bayağı etkilemiş. Bir sabah gittim, “şimdi Amerikalı gelecek, burnumu sileyim,-mendili var, mendili açtı, içinde F-AK yazılı- “çamaşırlar karışmasın diye ben bunlara yazı yazıyorum, benim olduğumu bilsinler’ diye” dedi. Amerikalı gelince çıkarıp siliyor, gösteriyor, kapatıyor falan. İngilizce’de ters bir şey, o da böyle bir hadise.

Hiç unutmuyorum, 1962 kışı, tetrapot döküldükten sonra, bunları muayyen bir stok sahasına stoklanması lazım, oradan alıyor stoklanıyor, üst kalıpları alınıyor, muayyen bir zaman sonra da tetrapotun kendisi alıyor, bunun için bir vinç var “derik vinci” diyorlar. Bu derik vinci böyle basit, alıyor, kaldırıyor, dönüyor, koyuyor böyle etrafında bir daire şeklinde yapıyor. Bunun böyle durması için gergi telleri var, zannediyorum 8 adet, bunları yapıyorlar. Kar da yağıyordu, bir ara iş durmuş, “ne oluyor?” dedi. “kar yağıyor, yukarıda çocuklar duramıyor” dediler. O zaman 54 yaşındaydı. Hemen koştu, yukarıya tırmandı, karın altında bütün o teller gerildi. Böyle hava şartlarında, şundan bundan belki etkileniyor, etkilenmiyor, ama şantiye faaliyetlerinin durmadan yürümesi için korkunç bir örnek.

Oradaki inşaatın devam ettiği müddetçe çok şeyler, mesela bana hediye olarak bir çakı yapardı, böyle kılıflı çoban çakıları var, boş zamanı onun üzerine de benekli noktalar koyar sarı, kırmızı, yeşil işte “bu senin, siyah beyaz bu da benim” derdi. Resimle uğraşır, resim yapardı, kendi resmini orada yaptı. Astronomiyle uğraşır, bu arada

iklimlerle -korkunç bir şey-, Akdeniz ülkeleri için, “*Fırtına Günleri*” diye bir takvimi vardır, onu orada başladı.

İşin en can alıcı yeri tarama işiydi, taranacak yerleri kendisine söyledikleri zaman, “*olmaz, bu kadarla olmaz, eğer bu kadar taranursa, buraya ilk girecek gemi burada oturur*” dedi. Ereğli Demirçelik yetkililerine izah etti, kimse pek oralı olmadı, Feyzi Bey’i dinlemediler. Onlar da idare ne kadar istiyorsa, o kadar tarama yaptılar ve ilk gemi geldi, demir cevheri getirdi, limandan girdi ve oturdu. Feyzi Bey’de bunu gördü ve odasına çekildi, korkunç üzüldü. Sonra, akşamleyin ilk gemi geldi diye - gemiyi sonra çektiler zorla yanaştırdılar-, yemekli bir toplantı yapılmıştı, kendisini çağırdılar, gelmedi, sonra bana “*git, en çok sen berabersin onunla, al getir Feyzi Bey’i*” dedi. Ben de gittim, “*ağabey sizi istiyorlar, muhakkak gelmelisiniz*” dedim, “*hayır, ben onlara dargınım, bunu ben olacak dedim, yapmadılar ve geldi oturdu*” dedi. Zorla ikna ettik, Feyzi Bey’de geldi, Vehbi Koç’larla birlikte bir sürü millet vardı. Sonra yeniden tarama faaliyeti başladı ve bitirdiler.

Yine bir anı; orada bir su alma ağız yapılyordu, yüksek fırını soğutmak için, soğutma suyu olarak, denizden alınacak su. Morrison firması çok yüksek bir fiyat vermiş, Feyzi Bey’den rica ettiler. Onu, oturdu iki günde bütün hesaplarını bitirdi, “*bak, altına yazıyorum, sen de onlara söylersin, bu teklifi hazırlarken şu kadar kalem kullandım, geri kalan şu kadar kalemdir, şu kadar kaldı, bunun fiyatı bu kadar, şu kadar silgi harcadım*” dedi. Onları da böyle koydu. Tesis müdürü şaşırды, “*bu nedir*” diye, “*efendim, onları mahsus koydular*” dedim, yani bu işin bir emeği var.

O işi de aldılar ve gayet muvaffakiyetli bir şekilde bitirdiler. Sonra, kendisine ilk karşılaştığım, 1970 miydi, 1971 miydi? Tarsus’ta bir baraj inşaatı vardı, tünel açılacaktı, kendisini ziyarete gittim, orada gördüm, orada da kademeli tünel nasıl açacağını anlatmıştı. Kısmetmiş, 1973 senesinde Libya’da yurtdışında bir iş, liman inşaatı alınmıştı. Müşavir firma çok değişik bir beton kalite şartnamesi, agrega şartnamesi, ne yapalım falan düşünürlerken, Feyzi bey “*Necat’ı bulun, ben kendisinden rica ediyorum, gelir*” diye. Kısmetmiş buluştuk ve gittik.

Sayın Ersin Takla burada dinleyicilerimiz arasında, -bizden önce giden- bizde buradan ilk Türk kafilesi olarak gittik. İki mühendis, her meslekten de arkadaşlar marangoz, sucu, elektrikçi, muhasebeci, idareci, tercüman ve büyük bir suretle barakalar yapıyoruz, baraka inşaatı, bu barakaların malzemesi Feyzi Bey tarafından tasarlanmış, barakalar geldi, fakat orada düşünülen sistem değil de, böyle açık bir baraka değil, odalı sistem düşünüldü. Yani büyük bir baraka içinde muhtelif odalar yapılacak. Ben de daha beton işleri falan başlamamış, bu baraka inşaatı ve mühendis memurların yatakhane işlerine ben bakıyorum. Baraka malzemesi bitti “bitti” deyince, Feyzi Bey İstanbul’da şaşırmış, “*bu nasıl bitiyor, hesaplı yolladık?*” diyor, geldi “kim bakıyor” dediler, “*ben bakıyorum*” dedim, “buyurun gezelim, o bu ne odalar, sen buna nasıl karar verdin?” dedi, “ben karar vermedim” dedim.

Oradan mühendislerin barakasına gittik, “*o bu ne lüks, her oda, iki oda, aralarında bir tuvalet banyo, bu ne lüks?*” dedi ve darıldı. Orada konuşmadık, benden değil, ama öyle. Sonra taşocağı faaliyeti başlıyordu, haber verdiler gelsin diye, taşocağı da Tripoli’de 70 kilometre uzakta ve orada ilk defa barakalar hadisesinden sona “hadi yukarı çıkalım” dedi. Dağa tırmandık, “*maşallah iyi iyi, hadi bakalım*” dedi. Neler yapacağını, tasarladığı şeyleri anlattı.

Sonra, büyük bir kırma eleme tesisi kurulacak, konkasör, elekler sistem tamamıyla kendisine ait, başında duruyor ve montajı bitti, “*hadi çıkalım bakalım*” dedi, yukarıya tırmandık, işaret etti “malzeme gelsin” dedi, büyük konkasör çalışıyor, bantlar, elekler, fakat daha malzeme gelmeden o eksantrik elek sistemleri falan, yukarıda bütün sistem böyle sallanmaya başladı, tutunuyorum, o da koşuyor, oraya atlıyor, oraya bir işaret koyuyor, oraya atlıyor tebeşir elinde bir işaret koyuyor, “*tamam*” dedi, duracak, o dururken, biri duruyor, bunu duymamışlar, böyle yıkılıyor, kendimi banttan aşağıya koyuverdim indim aşağıya. “*Ne oluyor*” dedi, yıkılıyor. Efendim, öğrendik, bütün tasarımlarında limit dizayn, yeteri kadar her şey, fazlası haram. Sonra bütün dizaynlarında da bunu gördük.

Libya öyle bir ülke ki, diğer bütün Arap ülkelerinde de sonra gördük, su yok. Elde edeceğiniz agrega da yumuşak bir kireçtaşı, çok azla toz

yapıyor. Bu tozdan kurtulmak lazım, ben seneler sonra bir uluslararası “*Sıcak İklimlerde Beton Komitesi*” diye bir komitede çalıştım. Orada onlar böyle bir şey tavsiye ettiler, bu söyleyeceğim, 1973 senesinde Feyzi Bey bunu burada tatbik etti. Konveyörlerin sonuna agregalar muhtelif ebatta agregalar, konveyörler stok yerlerine giderken, konveyörlerin sonuna bir üfleyci sistem koydu, orada bütün toz üfleniyor. Bunun yanında, daha agrega taş ana konkasöre girmeden önce bir brizli sistemi bir sistem koydu, oradan yumuşak kısımları, yani en ufak parçalar, en yumuşak kısımları atımdan sonra ocağa, onların hepsi ayrıldı, ayrı bir yere nakledildi ve arzu edilen agrega elde edildi.

Libya’da tabii bir kısım liman prefabrik kesonlar dökülüp, bunlar yüzdürülerek karşı rıhtıma götürülecek, orada batırılacak ve sonra bunların içi kumla doldurulacak ve de rıhtım bunun üzerinde bir kiriş olarak inşa edilecek. O zaman, 65 yaşında, ilk defa 1200 tonluk kesonları kaldırmak için bir vinç Türkiye’de imal edildi, dizaynını kendisinin, tasarım kendinin, geldi ve bunu monte ediyor, İngilizler de müşavir firma takip ediyorlar, geliyorlar sabahleyin bakıyorlar, üst kiriş konmuş, Feyzi Bey o kirişin üzerinde yukarıda dolaşılıyor, bunlar şaşkın, bu vinç bu kesonu kaldırmaz hesaplarını istiyoruz, hesaplar benim hesaplarım, kimseye verecek hesap yok. İşte, olmazdı, etmezdi derken vinçler bitti, kesonu kaldırdı, deniz kenarına kadar getirdi bıraktı gitti, 1200 tonluk vinçler de böylece bitmiş oldu.

Burada söyleyeyim: Bundan sonra Sezai Bey’le olan bir iki şeyleri var, Tunus’ta Gabes Limanı’nda bir iş alınmıştı. Orada da keson, fakat bunlar çok daha büyük kesonlar, 3 bin tonluk bir vinç lazım, İstanbul’daydım, Sezai Bey bağırdı, “*Feyzi Bey’i bulun, Feyzi!*” diye bağılıyor, bir iki katlı üzerinde, zaten bina 4 katlı öyle bir şey. Çağırdı, Feyzi Bey geldi, “bana 3 bin tonluk vinç yapacaksın” dedi, “*yuh!*” dedi. “*hadi hadi sen kitaplarını oku sen yaparsın, 3 bin tonluk vinç yapacaksın!*” dedi ve 3 bin tonluk vinçte yapıldı Gabes’de kondu, Tunus’ta o da işini gördü bitirdi.

Libya’da yine Sirte’de bir su alma son kalanı böyle büyük insanoğlunun “great man made river” diye dört metre çapında boru-

larla çölden deniz kenarına su getirme projesi halen devam ediyor. Boru hattının sonunda büyük bir rezervuar yapılacak ve su sonra küçük kanallarla dağıtılacak. Onun ihalesine girmiştik, yine bir İngiliz, Bravn&Root firması o boru 75 tonmuş, biz sonra öğrendik, “sizin bunu, boruyu kaldırmak için bir ekipmanınız var mı, nasıl kaldıracığınızı bize izah edin?” dediler. Birkaç soru daha ihaleyi serbestçe kararlaştıracaklar. Ben de arkadaşlara dedim ki, fotoğraflar var, bir de el kitabı var bu vinçler hakkında, gidip o fotoğrafları alalım gidelim, gittik “5 tonluktan 3 bin tonluğa kadar vincimiz var, siz hangisini istiyorsanız, onu koyalım” dedik, “özür dileriz” dediler ihaleyi aldık. Bütün vinçlerin tasarımı Feyzi Bey’de. Bu kesonları, bu limit dizayn, keson kaldırma vincinde 1200 tonluk, betonları da ben yapıyorum, betonumuz bizim 2400 kg/m³’ün biraz üzerinde, beni çağırdı, “bu kadar olmaz, bunu düşürelim, yoksa kaldıramayız” dedi. Biz de bunları düşürdük, kesonları ve rahatlıkla kaldırdık.

Bu arada, kendisi zaten şantiye adamı, yani şöyle bahsedeyim; taşocağı dediğim yerde, 70 km uzakta, gündüz işler bittikten sonra, -gündüz dediğim, akşam işlerini kaçta bitiriyorsa-, barakasının yanına iki varil koydurtmuş, gece her şey bittikten sonra biri sabunlu, içine atlıyor, yıkıyor, oradan çıkıyor, bunlar soğuk su, öbürüne atlıyor, duruluyor ve çıkıyor. Sefarete bir toplantı varmış, Sezai beyi aramışlar, Sezai bey yok, “Feyzi Bey burada” demişler, “O! Feyzi bey gelsin” demişler. Haber gönderdiler “gitmem” demiş, sonra gene beni buldular, “aman git Feyzi Bey’e ne olur rica et sefarete kendisini bekliyorlar” dediler, gittim “ağabey Sezai Bey yokmuş, seni bekliyorlar, muhakkak gideceksin” dedim. “şart mı?” dedi, “evet şartmış gideceksin” dedim, “peki” dedi. Hemen kazağını çıkardı, arkasından telli bir örtü, arkasında da bir gömlek var, gömleği giydi, kenarından bağlı bir kravat çıktı, ayakkabıları yatağın altında, yatağın altında bir de şapka oraya koymuş, şapkayı da taktı, iki dakikada sefarete gittik.

CEMAL GÖKÇE-

İsterseniz siz biraz dinlenin, biraz da Kırhan Bey’den dinleyelim.

Değerli meslektaşlarım; “Feyzi Akkaya” derken, Sezai Türkeş’i anımsamamak da olmaz, dolayısıyla Sezai Türkeş Bey’i de buradan saygıyla analım. Feyzi Akkaya’nın ortaokul mezunu olarak Teknik

Üniversite'ye girdiğini bilmem bilir misiniz? 1926 yıllarında İstanbul Teknik Üniversitesi'ne öğrenci alacaklar, fakat yeterince lise mezunu bulamıyorlar, ama ortaokul mezunlarını da alıyorlar, ben bu kitabı okuyunca sadece ortaokul mezunu olarak girmedeğini gördüm, kontenjanın yeterince dolmaması nedeniyle, ortaokul mezunlarını iki aylık bir kursa alıyorlar, yoğunlaştırılmış sıkı bir kurs, iki ay sonra imtihana tabii tutuyorlar. O imtihanda başarılı olanları liseyi bitirmiş olanlarla birlikte İstanbul Teknik Üniversitesi'ne kaydediyorlar ki, Sayın Feysi Akkaya da ortaokul mezunu olarak İstanbul Teknik Üniversitesi'ne girmiş olanlardan biri.

Dolayısıyla, **“Hayat Hikâyelerimiz”** kitabının ortaya çıkışıyla ilgili dilerseniz kendi tanımıyla ben bir paragraf okumak istiyorum: “1926’dan 1932’ye kadar mektep hayatı, 1932’den bugüne, yani 1988’e kadar iş hayatı olarak Sezai’yle geçirdiğimiz 62 yıllık bir ömrün hikâyesine başlamadan evvel, bu hikâyeleri yaşamış olan bizleri teker teker sizlere tanıtmak istiyorum: arkadaşım Sezai’yi anlatırken, boyuna bosuna yakışır abartılı bir destan yazacağımı zannetmiyorum. -Sezai bey çok uzun boylu, Feysi bey de 1.70 metre boylarında olan biri, bu nedenle- “boyunu bosunu anlatacağımı düşünmeyin” diyor. *“Benim gözümün gördüğü gibi anlatacağım, kendime gelince, yakışık alan beni de Sezai’nin tanıtmasıdır. Fakat, Sezai’nin kaleme karşı bir alerjisi olduğundan bu iş de bana düşüyor, beni yine ben anlatacağım. Beni tanımayanlar, adam kendisini met ediyor diyebilirler, dedirtmemeye çalışacağım, beni tanıyanlardan bu kadar mı, hani herkesten gizlediğin kötü tarafların diyenlere ise, cevabım, kötü taraflarım çoktur, ama enayi taraflarım yoktur”* diyerek de ince bir mizah yapıyor.

Evet, Kırhan Bey ne diyorsunuz?

KIRHAN DADAŞBİLGE-

Başkanım ve değerli ve meslektaşlarım,

Başkanımın kitaptan yaptığı alıntılar ve yaptığı yorumlar Necat ağabeyimin anılarına canlılık getirdi ve Feysi ağabey’i daha yakından tanımamızı sağladı.

Feyzi Akkaya'nın mesleğimize en önemli katkısı, inşaatçılığın üniversal temel ilkelerini, kendine has disiplin ve düzen içinde yurdumuza getirmesidir. Kendisi bütün ömrü boyunca bunların dışına çıkmadan, alçak gönüllülikle mesleğini sürdürmüştür. Toplantımızda, Feyzi Akkaya'nın özel hayatından çok, en olumsuz şartlar altında bile, yılmadan çözüm arayan, bunu yaparken, mesleğin temel ilkelerinden en küçük taviz vermeyen karakterini tanıtmaya çalışacağız...

Önce, sevgili Necat ağabey'in anılarına eklemek istediğim bir iki noktayı sunmak istiyorum. Ereğli Demir Çelik Fabrikası'nın ihalesinde, İkinci Dünya Savaşı'nın hemen sonrasında, iskele inşaatından başka referansı bulunmayan bir Türk firmasına bu kadar büyük bir ihaleyi verebilen devlet adamlarını hayırla yad etmek istiyorum. O tarihte, dünya devi Amerika'nın firmalarını ekarte edebilecek kadar medeni cesareti olan o dönemin Bayındırlık Bakanı, Danış Koper en ufak kişisel menfaat beklemeden sorumluluk üstlenmiş, ihaleyi STFA'ya yeterlilik vererek, maliyetten tasarruf ederken, Türk inşaat mühendisliğinin gelişmesine de önemli katkılarda bulunmuşlardır.

Libya'da karşılaşılan beton probleminde, taş ocağının araştırmasını da görev aldığım için, yakından tanıdığım İngiliz müşavirin titizliği hakkında da bir-iki yorum yapmak istiyorum. Mr. Picles görevine son derece düşkün ve işine hakim bir mühendisti. İlk günlerden itibaren kendisiyle dost olmuştuk. Beton karışımı için kendisine verilen şartnameyi aynen uygulaması mesleğine olan titizliğinden kaynaklanıyordu. STFA şantiye kadrosu mevcut ocaktan alınabilen malzemeyle elde edilebilecek en yüksek dayanımlı betonu imal etmiş, ancak "ŞARTNAME"nin gereğini yerine getirememişti, çünkü tartışma konusu betonun dayanımı değil, karışımdaki ince dane için müsaade edilen miktarın aşılması idi. Bu şart yerine getirilmeden betona izin verilemezdi. Uluslararası standartlar iş başladıktan sonra şantiyede karışım dizayn edilmesine cevaz vermiyordu ..

Bu olay uluslararası arenaya çıkmak isteyen STFA için önemli bir ders olmuştu. Necat ağabey'in seneler önce çiçeği burnunda bir mühendis olarak Amerika'dan gelip Feyzi ağabeyle beton kavgası yapması ile STFA'nın Libya'da karşılaştığı beton tartışmaları arasında hiç bir fark yoktur.

Ülkemizde hala şartnameden çok ‘bilen adam’a itibar edilmektedir. Odamızın bir başka oturumda bu önemli mühendislik sorununu masaya yatırmasını temenni ederim. Feyzi ağabey hiç bir zaman bilen adamımı oynamamış, bütün yeni projelerinde maketlerle veya pilot çalışmalarla doğruluğunu kanıtlamadan uygulamaya geçmemiştir. Feyzi Akkaya Türk mühendislerinin ortak gururudur. Onu yeterince tanıtılabilmek için, Başkanımızın önerdiği gibi, toplantımızda bulunan tüm katılımcılara ek olarak, meslek hayatında Feyzi Akkaya ile birlikte çalışmış olan bütün meslektaşlarımızın anılarını da bu derlemeye katmak istiyoruz. Belki o zaman bu değerli mühendisin anısını yaşatabilmemiz ve onun yolunda da gidecek olan genç mühendislerimize önemli bir kaynak sağlamamız mümkün olabilecektir.

Feyzi Akkaya’nın hayatı mükemmel bir mühendislik öğretisidir. Mesleğe adımlarımızı attığımızda, en çok Feyzi Akkaya’nın ismini duyduk. Ancak zamanla, Feyzi Akkaya’nın efsane haline gelmiş olan mesleki başarılarının arkasında, en az onun kadar çalışkan, bilgili ve sessiz bir ‘dev adam’ın da bulunduğunu öğrendik.

Salacak’taki baba evinde oturan mütevazı insanı uluslararası arenaya çıkarıp inanılmaz başarılarla imza attıran itici kuvvet, bu ikiliyi bir arada tutan insani değerlerde saklıdır.

Büyük işler yapılması için büyük işlerin alınması gerekir. Sezai Türkeş, o günlerde, dünyanın en gelişmiş ülkelerindeki inşaat metotlarını, yeni teknolojileri izler, sıradan iş gibi görünen bir ihalenin öngörülen maliyetten daha ucuz ve daha süratli bir şekilde yapılmasını bilirdi.

Sezai Bey mütevazı olmayı Feyzi Bey’den öğrendiğini söylemektedir.

Bu iki büyük insan alçak gönüllülükleri, nezaketleri ve insana verdikleri değer ile, rakiplerinin bile saygılarını kazanmışlardır.

Ben Feyzi Akkaya’nın ve Sezai Türkeş’in isimlerini “Köprü Hikayeleri”nde duymuştum. 1950’li yılların sonunda, Karayolları Van Bölge Müdürlüğü’nde Köprü mühendisliğine tayin olmuş göreve

başlamıştım. O zaman, Van'a üç gün demiryolları, bir gece Kamyon ve yarım gün gölde tekne seyahati ile ulaşabiliyorduk. İlk yıl Muş-Murat Köprüsü'nün tamamlanmasında görev verdiler. Ertesi yıl Bölge Müdürlüğüne, kendisi de köprücü olan, değerli mühendislerimizden Sn. Haldun Ökte tayin edilmişti. Bu defa Malazgirt-Murat ve Hakkari-Zap suyu köprülerinin inşaatına gönderildim..

Haldun ağabeyle bir araya geldiğimizde kendisinden bolca köprü hikayeleri dinlerdim. Bütün köprü hikayeleri Feyzi Bey ile başlayıp Sezai Türkeş ile devam ediyordu. Haldun ağabey daha o günlerde Feyzi Akkaya hayranı idi. Köprü hikayeleri bu kadarla kalmadı, köprülerin projeleriyle ilgili anılarını da anlatarak beni şaşırtıyordu. Her konuşmada Feyzi Bey'in neler yaptığını, Sezai Bey'in duvara bakıp nasıl düşündüğünü ve diğer anılarını anlatıyordu. Malatya köprülerini yaparken kışa yakalanıp bahara kadar bir köyde karların erimesini beklemeleri, kitapta da "*Sezai'nin duvar perileri*" başlığı ile yer almıştır. Onların düzeni, disiplini, bütün iş kalemlerinin sıralanması, kullanılacak malzemenin dikkatle seçilmesi ve kullanıma hazır şekilde depolanması gibi titiz çalışmalarını dinledikçe hayranlık duyuyor, köprülerimi onların ki gibi yapmak hevesine kapılıyordum, bir genç mühendis için bu köprü hikayelerinin ne kadar yararlı olduğunu okuyucularımızın takdirlerine bırakıyor, birlikte çalıştığım ve hepsinden bir şeyler kaptığım Van Bölge Müdürleri, değerli yüksek mühendis ağabeylerim Ekrem Ceyhun ve Haldun Ökte'yi de hürmetle anıyorum..

Van Bölgesi'nde köprü inşa ederken unutamadığım anılarım oldu. Nasip olursa, bunları "*Başkan'ın anı programı*" çerçevesinde anlatırım. Çiçeği burnunda bir mühendis için, küçük yerlerin büyük adamı olmak çok zevkli olsa da, mesleki rekabetin bulunmadığı bir yerde kolayca "*bilen adam*" durumuna düşülüyor.. Kendimde bu temayülü hissedince Van Bölgesi'nden ayrıldım ve bir süre sonra pek çok arkadaşım gibi, Avrupa ülkelerinden birinde iş buldum.

Çalıştığım firmada önüme Avrupa'nın mühendislik norm ve standartlarını koydular. Onları okuyup uyguladığım zaman, Feyzi ağabeyin mühendislik disiplininin kaynağında, 1933-34 yıllarında Bayındırlık

Bakanlığı tarafından stajyer olarak gönderildiği Macaristan'da bulunmasının da önemli payı olduğunu düşündüm. Büyüklerimiz “*İlim içinde de olsa git*” demişlerdi ve bunu Feyzi Bey örneğinde yaşıyordum.

İkinci yılımda çalıştığım firma beni bir Geoteknik Mühendislik Kongresi'ne yollamıştı. Orada beni çok sevindiren bir sürprizle karşılaştım: Feyzi Akkaya ile Sezai Bey'in isimlerine Avrupa'da da rastlamıştım; ağzım bir süre açık kaldı!!

Avrupa fimasındaki işim monotonlaşmıştı. Yıllık iznimde İstanbul'a gelince, büyük mühendis ağabeylerimizden, DLH bölge müdürü rahmetli Ayhan Ülgen'in referansı ile bir randevu olarak Sezai Beyleri ziyaret ettim ve kendilerinden iş istedim... Talebimi olumlu karşıladılarsa da önemli bir şart koştular.

Onlar emekliğe ayrılma programları yaparken, artık yanlarında çalışmış olan elemanların çocuklarının da devreye girdiğini görmüş, bu ikinci kuşağa da, babalarının yanında iş bulmanın sorumluluğunu hissetmişlerdi. Tek katlı ofis binalarının içinde kendilerinden başka oturacak yer yoktu ve kadrolarında sadece bir mühendisleri vardı. İkinci kuşağa da iş yaratmak için yeni işler kurmaları gerekiyordu. Bana da geoteknik mühendisliği konusunda bir ihtisas şirketi kurmamızı ve onu yönetmemi teklif ettiler. (Gerçekten benden sonra da, kısa zaman da bir çok şirketi aynı esasa göre kurdular, bir çok başka sektör faaliyetlerini de içine alan, kırkı aşkın şirketten oluşan, yüzü aşkın şantiyeleriyle, altı –yedi ülkede on binden fazla kadrolu eleman barındıran uluslararası STFA ŞİRKETLER GRUBU'nu kurdular).

Bana yapılan teklif son derece onur vericiydi. Ancak ben de bir şart koşmuştum. Kendilerine teşekkür ettim ve, “*ben çarşıdan gömlek almasını bile bilmem*”, ilk işimizi siz alırsanız, ben de mevcut işimi bırakır, en kısa zaman da gelirim diye söz verdim. Görüşmemiz bir mesleki sohbet düzeyinde bir saatten fazla sürmüştü. Yıllardır hayranlıkla mesleki başarılarını dinlediğim büyük ustalardan iş teklifi almış olmak benim için büyük bir onurdu. Eşim ile birlikte Avrupa'daki işime döndüm. Yaklaşık altı ay kadar sonra, işin

alındığını bildirdiler. En ufak tereddüt göstermeden Türkiye'ye döndük; ve anadilimizle konuşan insanların arasında olmanın mutluluğuna kavuştuk..

STFA'nın altmışlı yıllarda başlayan büyüme modeli son derece başarılı olmuştur...

STFA'nın büyüme stratejileri “*otuz kısım tekmili birden*”, başlı başına incelenmeye değer bir “yönetim” hikayesidir.

Bu toplantı da bulunan meslektaşlarımızın da, pek çoğunun Feyzi Akkaya ve Sezai Türkes ile ilişkilerinin olduğuna eminim. Çünkü çok uzun bir meslek hayatı sürdürdüler. Feyzi Bey'in “*ben artık bıraktım*” dediği yıllardan sonra bile mühendislik yaptığını söyleyebilirim. Feyzi Akkaya, STFA firması, bir çok sektörde 40 kadar şirketin oluşturduğu bir şirketler grubu olduğunda Alemdağ'daki çiftliğe çekildi ve yeni kampusta kendine ayrılan odada bir kere bile oturmadı. İşten tamamen uzaklaşmış olarak, her hafta muntazaman kampusa gelip eski iş arkadaşlarıyla buluştu.

STFA'nın en büyük hissedarı olan Feyzi bey hisselerini, eski inşaatçı arkadaşlarının yürüttüğü bir ‘vakıf’a devretti ve vakfın ana sözleşmesinde, vakıf gelirlerinin önemli bir kısmının inşaat meslek liselerinde okuyan gençlere burs olarak verilmesini şart koştu. Bu ‘vakıf’ın başkanlığını bugün uzun süre STFA grubunun icra kurulu başkanlığını yapmış olan değerli meslektaşımız ve arkadaşımız Eser Tümen yürütmekte, Feyzi Bey'in anısını yaşatmaktadır.

Müsadenizle konuşmamı Eser Tümen kardeşimizin en yakın arkadaşı ve can dostu olan Ersin Takla Kardeşimiz'e bırakmak istiyorum; kendisi Feyzi Akkaya düzeyinde esprili bir arkadaşımız olduğu için, bu toplantıya büyük renk katacaktır..

CEMAL GÖKÇE-

Mutlu oluruz, zaten bir sohbet biçiminde geçirmek istiyoruz. Müsaadenizle Feyzi Bey'in, Sezai Bey'e ilişkin yazdıklarından bir paragraf yine okumak istiyorum. Çünkü biz inşaat mühendislerini son derece kolay anlatan bir çerçevede konuya bakmış, ama gel gör ki dili

bu hıza yetişemez. Yani, Sayın Feyzi Akaya, Sezai Bey'in düşüncükleriyle ifade edişî arasındaki hızı anlatmaya çalışıyor. Kafasından geçen 30 kelimelik bir konuyu yalnız 3 kelimesini yetiştirip söyleyebilir, üstelik sizden de bu üç kelimeyle o 30 kelimeyi anlamanızı bekler. Buna mukabil, vaktiyle yazdığı mektuplarda konuyu gayet açık, gayet kolay bir üslupla ifade ederdi. "Bu yüzden geçmişte aramızda epeyce çekişmeler oldu" diyor.

Buradan başka bir yere geçmek istiyorum. Gerçekten inşaat mühendislerinin önemlice bir kısmının alışkanlığıdır. İnşaat mühendisleri açıktır ki, çok hızlı düşünen insanlardır. Ama karşıdaki insanların da en azından, birlikte çalıştığı insanların da o hızı, o anlatımı anlayacak düzeyde olduğunu düşünürler. Dolayısıyla, 30 kelime kafalarından hızla geçer, ama onlara üç kelimeyle ifade ederler. Belki inşaat mühendisleri birbirleriyle karşı karşıya olsalar, o 30 kelimelik hızı üç kelimeyle anlatmak mümkün, ama inşaat mühendislerinin muhatap olduğu kesimin 30 kelimelik hızı üç kelimeyle anlatılabilmesi mümkün değil.

Değerli meslektaşlarım buyurun söz sizin. Ersin bey buyurun, buraya gelebilirsiniz, oradan konuşabilirsiniz.

ERSİN TAKLA-

Efendim, tabii Feyzi Bey'in mesleği, teknik kapasitesi konusunda söylenecek şeylerin sonu gelmez. Yani, Necat ağabey, Kırhan ağabey bunu olduğunca çok özet şekilde sunmaya çalıştılar. Yani burada aylarca konuşsak, daha da konuşacak şeyimiz olur. Ben müsaade ederseniz, onun bir de başka bir tarafını anlatmak isterim. Belki çok az konuşulan ve çok az bilinen yönüdür, inanılmaz derecede genel kültür sahibi bir adam. Yani mühendislik kültürü yanında inanılmayacak derecede genel kültür sahibi bir adamdı. O kadar ki, Tommiks'i çocuklarla konuşurken, Özal'la da din konusunda çok derin münakaşaya girip, onunla aylarca, günlerce yazışmalar, görüşmeler yapar şekilde de kendini yetiştirmişti. O kadar ki, Tevrat, İncil, Kuran bunların çeşitli mealin tefsirleri inanılmayacak derecede onun tarafından etüt edilmişti. O kadar ki, bir şey söylediğiniz zaman, orası öyle değil burası böyle falan gibi çok detaylı bir şekilde işin içine girerdi.

Muammer Dolmacı bizim meslektaşımızdı, o zaman Karayolları Müsteşarıydı, 1975 ve 10976'da Tripoli Şantiyesi'ni ziyarete geldiler ve o zaman Türkiye Karayolları Teşkilatı, karşı taraflarıyla bir anlaşma falan ve bir yol işi yapacaklardı. Bununla ilintili olarak da Muammer Bey Libya'ya geliyor, tabii Feysi Bey'in de o mobilizasyon çalışmaları dolayısıyla orada olduğunu bildiği için bizi ziyarete geldi. Zannediyorum, Necat ağabey de odadaydı, tabii oturduk, çay içiliyor, içilecek başka bir şey yoktu. Dolmacı *"Feysi ağabey siz şöyle biliniyorsunuz, böyle biliniyorsunuz sizin tecrübeleriniz, sizin deneyimleriniz falan hepimizin malumu, bunu artık zamanı gelmedi mi, bir yazıya dökseniz de biz de bundan istifade etsek, bu tecrübeleri bize aktarsanız, biz de bunlardan istifade etsek"* dedi.

Feysi Bey de, "Bey, 'tecrübe' dediğinin şey burnu sürtülerek öğrenilen şeydir, kitaptan öğrenilmez" dedi. Ben şahsen ömür boyu ne bunu unuttum, ne de zaten bunun başka türlü olamayacağını gördüm. Hakikaten teker teker anlatılan konular bunlar. Hakikaten o ıstırapı, o zorluğu, o müşkülü yaşamadan bilgiyi, tecrübeyi insanın kendine mal etmesinin çok imkânı olmuyor. Bunun en basit ve en açık misali Feysi Akkaya'dır, söylediğini de yapmıştır. Yani o hakikaten görüldüğü gibi olan, olduğu gibi görülen, hiç bunun dışında yarım milim şaşmayan bir adamdı. Nevi şahsa münhasırdı, o kadar ki, Ferit Aysan Ağabeyimizin zannediyorum kardeşinin düğünü olacak, tabii düğüne giderken herkes derli toplu elbiseyle gider, Feysi ağabey 32 senedir aynı ceketi giymiş, yani başka cekette yok. O da tweet ceket, tweet ceketle de düğüne gidilmez, "benim elbisem yok, ne yapsak?" dedi. Herkes birbirine bakıyor, falan bir gün kalmış, alınacak imkân da yok, bu durdu durdu, *"Cemil'in ebadı bana uyar, -rahmetli Cemil Gürlek-ondan bir elbise ödünç alırsanız ben bu işi kıvrırım"* dedi. Neyse, Cemil beye gidildi. Elbise istendi, elbise tamam ama *"çizgili elbise var"* dediler, *"Yahu ben çizgili elbiseyi sevmem, nasıl olur? Madem ki çare yok, onu giyeceğiz ne yapalım"* falan dedi. Neyse çizgili lacivert elbise geldi.

Akşam oldu, düğüne gittik, yanında oturuyorum. Bir ara elbisesinin düz lacivert elbise olduğunu gördüm. 'Nasıl oldu bu iş', 'o arada yeni elbise mi alındı?', diye düşünürken *"Ağabey nereden buldun bu"*

elbiseyi?" diye sordum. "Yahu akşam o beyazları çektik, düz hale getirdik" dedi.

1981 senesi, Misurata Limanı alınmış, ilk işimiz üzerinden 8-9 sene geçmiş, işi bir miktar öğrenmişiz, idareleri biliyoruz, idare bizi biliyor. O 1973'teki sefaleti falan atlamış geçmiş artık biraz kalfa seviyesinde sayılıyor. Feyzi ağabey geldi, yine mobilizasyon saha yerleşim planları falan yapıyor, hakikaten o bir dehadır. Yani mümkün olabilseydi de, o projelerden sırf fikir olsun diye sizlere gösterebilseydik. Kurşunkalemle çalışır ve bir paftanın üstünde normal bir mühendislik şirketinin 5 paftada veremediği bilgiyi, bir paftaya sığdırır, kendi icat ettiği uygun ölçekleri seçerdi.

Kendisini davet ederek, şu yerleşim planları için bize bir el vermesini rica ettik. Libya'ya nazla gelirdi, neyse davet ettik, geldi. Şakacı tarafı belli, "*vallahi bedava çalışmam, benim artık kumbaram var*" dedi. O zaman Libya'da firmayı temsil ediyordum. Gerçi o patrondu, ama parayı benden alacaktı. Parayı da Alemdağ'ın spor kulübüne verecekti. 'Anlaşma yapalım istihkak alınca öderiz' dedi. Düşündü taşındı, kafasını kaşdı, bereyi buldu -kaldırdı falan- unuttum şimdi. Sonunda "*10 dinara yaparım*" dedi. 10 dinar yaklaşık 33 dolar, bedava, yani... Düşünün her paftası 10 pafta resim kadar size bilgi veriyor. Ben kabul ettim, 20-25 gün sonra tam giderayak "*bey artık benim istihkak zamanım geldi*" dedi... Ağabey, hak edişini yap getir paramı verelim dedim. Hak edişi yaptı hak edişi saklıyorum, başı "*Bismillahirrahmanirahim*" diye başlıyordu. Çünkü orada her mektubun başı öyle başlıyordu, o da öyle başlamış. Altına dökmüş şu kadar pafta, 10 dinardan falan 1200 dinar gibi bir para tutuyor...1200 dinar karşılığı dolar ödeyelim dedim, "*yok bey bu alacak sende kalsın*" dedi. Ne yapacağız diye sordum... "*Ben sana talimat verdim, ne yapacaksan o zaman o zaman yerine getirirsin, daha yararlı olur*" dedi ve gitti. Aradan bir zaman geçti, bana bir mektup yazmış, "*benim oradaki alacağımdan 12 adet forma, 12 adet futbol ayakkabısı, bunları bana yollamanı rica*" ediyordu, aldık, yolladık.

Mesleği artık tamamen terk edipte, çekildikten sonra bile, hâlâ Libya'da 600 küsur dinar alacağı kalmıştı, çok ilgi çekicidir, 1200

dinarını harcamadık, yani biliyorsunuz, STFA kurulduğu zaman, yüzde 50, yüzde 50 kuruldu, yani bunun yüzde 50 ortağı ve yüzde 50 sahibi Feyzi beydi. Feyzi bey biraz evvel söylediğim gibi, 32 senedir aynı ceket giymiş, belki günün birinde müze yapılması düşünülebilir. Alemdağ'ındaki ambarın yanında iki göz odada büyük bir mutlulukla yaşamını sürdürmüştür.

Anayasa Mahkemesi Reis'i Yekta Bey bir gün beni aradı, *“hep söyleniyor, kendisiyle bir tanışmak isterim”* dedi. *“Feyzi ağabey, böyle böyle”* dedim, *“yahu bende kalıp yok, kıyafet yok, ben nasıl giderim?”* falan dedi. Yekta Beye Feyzi Bey'in görüşmeyi çok istediğini, kendisine de çok büyük saygısı olduğunu, ancak fiziki durumun müsait olmadığını anlatınca *“ben gelirim”* dedi. Kendisini ordu evinden alıp, götürdük, orada saatlerce yine laiklik ile din konuşuldu. Alemdağ onun için bir saray, bir konak, -adına ne dersiniz deyin- yani çok küçük ebatlarda bir bina ve burada çok büyük mutluluğu yakalamış, tatmini yakalamış, ruh yapısına sahip bir adamdı. Yani olayın mühendislik tarafı aslında o ruh yapısının çok küçük bir parçasıdır, bunu da müsaade ederseniz, söylemeyi kendime bir borç biliyorum. Aslında Feyzi Bey son derece içine kapanık yalnız yaşamayı seven, kişilerle diyalogu çok olmasına rağmen, açılımı çok fazla olmayan, kendi dünyasında, kendi kriterleri içinde sonsuz bir mutluluğu yakalamıştı, bu arada yaşamın gereğini yerine getirmiş. O kadar az kişiyle beraber olmuştur ki, dünyaca bilinen, bilinmesi gereken bir kişilik olmasına rağmen maalesef dar çerçevede kalmıştır. Siz düşünebiliyor musunuz, vinçleriyle birlikte üç bin tonluk geminin su leğeninde balmumundan modelini yaptı, gemi hâlâ çalışıyor. Bunu Üsküdar'daki evinde tasarladı, -ben bunu kendi gözümle gördüğüm için söylüyorum-. Leğenin içinde modeli buradan koyuyor, buradan buraya geçiyor, karşısında bakıyor, kenarını rendeliyor, su hatlarına bakıyor, su hatlarına göre geminin modelini çıkartıyor, oradan çıkarttığı modelle geminin şablonunu yapıyor, geminin şablonundan sonra imalata koyuyor, geminin karinesiyile birlikte bütün vinçleri, kapakları, elektrik ve makine aksamı dahil olarak... Trablus Gemisi klinger taşımak üzere zannediyorum ki, ilk seferini 1974'ün başlarında yaptı.

O zaman, gördüğü şey çok önemli, yani oradan alacağınız çimentoyla getirebileceğiniz belli. Çünkü o kadar dar bir imalat kapasite ve o kadar fazla talep var ki, petrol fiyatları 2,5 dolardan, 12,5'a fırlamış. 1973'te biz mukaveleyi imzaladığımız zaman, 26 Aralık 1972 petrol fiyatları 2,5-2,70 dolardı, biz avansı alıp da mobilizasyona İngiltere'de geçeceğimiz zaman, petrol fiyatları 12,5 doları bulmuştu.

Çimentoda o kadar büyük bir talep ve öyle dar bir kapasiteleri vardı ki, eğer dışarıdan çimento işini halledememiş olsaydık, o işi yapmamız mümkün değildi. Oraya gelmiş, çimento değirmenin konacağı yerin dizaynını yapmış. Yani olayın ekonomik boyutu da var işin içinde, yani sadece mühendislik değil, ekonomiye hizmet eden mühendislik boyutunu da görmüş, yakalamış ve bunu en küçük detayına kadar yerine getirmiş, ama insani boyutunu hiçbir zaman kaybetmemiş, mutluluğundan katiyen ödün vermemiş, böyle bir karakter yapısına sahip bir insandı. *"Allah hepimize böyle bir ruh yapısı nasip etsin"* derim, başka söylenecek bir şey yok, çok teşekkür ediyorum.

SALONDAN-

Efendim, Feyzi Akkaya'nın mühendislikteki seviyesi, becerisi konusunda son derece etkileyici ve gerçeğinin de daha azı söylendi. Ben daha evvel tanışmadan onun adını duymuştum, Karayolları Van Bölgesi'nde çalışırken, Bölge Müdürü Haldun Ökte kendisi Köprüler Dairesi'ndenmiş, kendisi köprücü, ben de o sıralarda ilk mühendisliğim olan oraya gitmiştim, gidişimin nedeni de o zamanki Başbakan Menderes'ti, *"İstanbul'da başka yer yok, katiyen iş orada iş bulamazsın"* diyorlardı. Ben de *"o zaman en uzağı olsun"* dedim, oraya gittim, orada da bu ağabeyimizle tanıştığımda, bana benim de köprüler bölümünden olduğum için, ha bre köprü hikâyeleri anlatıyor. Bölge Müdürümüzün zaten ailesi yok, o bekar ben de bekarım. Akşam şantiyede değilsek, muhakkak konuşuyoruz. Bana anlattıklarının hepsi, bütün köprü hikâyelerinde Feyzi Akkaya ve Sezai Türkeş vardı, ama bu *"Malatya Köprüleri"* dediğimiz köprüler yapılırken ve söylediğim tarih de 1959-60 bu yıllardaydı sevgili arkadaşlar.

Yalnız bu köprü hikâyeleriyle bu kalmadı, onun köprü inşaatlarının dizaynı, projeleriyle ilgili anılarını da söyledi. Ama beni artık tabii ben de köprücülüğe o kadar büyük heves duydum ki, başka bir şey konuşmuyoruz. Feyzi bey ne yaptı, Sezai bey ne yaptı, nasıl duvara bakıp düşündü? Sezai beyin bir hikâyesi vardı, o kışı duvara bakarak geçirmiş diye anlatır, Malatya Köprülerini. Onun anlattıklarının bunların en çarpıcısı, düzeni, disiplini, projesiz, iş sırası inanılmaz şeyler anlatıyor. Ben orada köprü inşa ediyorum, ama bütün bunların hiçbirinden haberim yok.

O zaman *“sen biliyor musun, bu köprünün dizaynını kim yaptı?”* dedi, o bahsettiği Malatya Köprüsü değil, Elazığ civarında orada, *“Dersim”* dediğimiz yerde, orada 105 metre açıklıklı kemer köprüydü, kemer köprü o sıralarda hâlâ yapılıyordu; çünkü büyük açıklıkları geçmek için o modaydı. Beraber gezerek, o köprünün yanına gittik, o Haldun ağabeyimizle *“bu köprüyü ilk dizayn eden, bunun projesini yapan Mörş’tür”* dedi. Mörş’ün kitabını betonarmeciler, herkes çok iyi bilir, özellikle bizim dönemler değil mi? Mörş bütün dünyaca meşhur betonarme profesörü, o karayolları ısmarlıyor, gönderiyorlar, bizim Feyzi Bey’de onu tabii gözden geçiriyor, bu böyledir, böyle değil, hem de kavramla ilgili, kavram tartışması olarak, yani bir çözüm felsefesi olarak değişiklik yapması gerektiğini söylüyor. Mektubu gönderiyorlar, oradan haklısınız böyle olsun.

Senin anlattığına destek olur mu bilmiyorum, ama bu hikâyeyi Mörş’ün ben de günlerimi, haftalarımı, aylarımı geçirmiştım. O zaman, en itibarlı konu zemin değildi. Nitekim, ben onlara müracaat ettiğimde, artık seneler geçmişti ve ben sadece orada çalışırım, herhalde dönersem yahut da ilk ay için odaya gittim, köprücülük bana hemen fuar kazandırdı, bir ilgi alanı. Sonra, zeminde falan bahsedince de, artık ele aldı, *“biz bunu ayrı bir şey olarak yapmalıyız”* diyor. Sezai Bey söylüyor, Feyzi Bey’de kafa sallıyor. *“Biz maaşlı adam istemeyiz, biz daha evvel yaptığımız sondaj işlerini firma yaparız, sen de burada oturursun, yaparsın”* dediler. Ben de, *“gömlek almayı bile bilmiyorum, şirketi nasıl yöneteceğim, böyle bir şey imkânsız?”* dedim. *“Öğretiriz öğretiriz, asalaklık yok”* aynen böyle. Sonra benim de çok hoşuma da gitti, tabii büyük bir onur, ben iş ararken, bana firma teslim etmeleri, *“o zaman bir iş alın ben de geleyim, ben de*

asalaklık yapmak isterim” dedim, böyle bir anımız oldu, teşekkür ederim.

CEMAL GÖKÇE-

Arkadaşlar; “hiçbir işe, tavuk kümesi dahi olsa, masa başında tasarlayıp, denkleştirmeden başlamadı” diyor. Bu önemli, hele bugünkü mühendisliği dikkate alacak olursak. Sayın Ersin Bey aktardı, olduğu gibi görünen, görüldüğü gibi olan bir adam, kitabında kendisi de diyor, “ne bir kelime fazla, ne bir kelime eksik anlatacağım” diyor. Dilerseniz yine kendi tanımıyla, hayat felsefesine yönelik olarak da, bir paragraflık bir şey okumak istiyorum: “Yaşımız 70’e yaklaşırken, Sezai bir gün o sonu gözükmeyen hayallerini işletiyor gibi, 20-25 seneye dayanan bir atılımın basamaklarını sıralıyordu. Dinlerken dayanamadım, lafını kestim, Sezai’de nereye koşuyor, nereye yetişeceğiz? Ben istikbalimi temin ettim, Karacaahmet’te tapulu bir arsam var” dedim. Sezai yapıştırdı; ‘FeYZi’ciğim benim yok, ben daha istikbalimi temin edemedim’ dedi. FeYZi Bey’in bir de hayat felsefesi konfor, artı bahtiyarlık, eşittir sabit.

Kısaca bakalım, neyi anlatmaya çalışıyor? “Konforu, lüksü ne kadar artırırsanız bahtiyarlık o kadar uzaklaşır. Yaşam boyu bu formüle sadık kaldım, konforun asgarisiyle yetindim, lükse hiç sapsadım, birinci formüle bağlı ikinci formül, paranın fazlası lükstür, çünkü lükse sarf edilir. Buradaki paradan kasıt, tabii ki şirket sermayesi değil, şahsi servettir. Şirket sermayeleri devlet kontrolü altındadır, resmi hesaplar arasında patrona bir paket Bafra sigarası kaydına dahi rastlansa suçtur. Şahsi servete gelince; size bir müteahhidin genel tarifini yapayım, daha kolay anlaşılır, tabii kendi kafasında olan müteahhitin tanımını yapıyor. Bütün parasını işe yatırır, yetiştiremez aranır, yelek cebinde 2,5 lira çıkar, onu da işe yatırır, işte bu adam müteahhittir” diyor, Ama şimdi öyle mi?

Evet Altok bey sizi böyle alalım, buyurun.

ALTOK KURŞUN-

Bu büyük üstat FeYZi Bey’le birlikte olmanın mutluluğunu yaşamış bir kişi olarak, bütün ömrüm boyunca unutamayacağım anılarım oldu. Anlatmakla bitmez. Ama şundan emin olun, tüm yaşıntım boyunca,

Feyzi Bey bir Allah vergisi, yani sporda bilirsiniz –Pele- yani Allah vergisidir, Mozart, Bethoven, onlar o konularda nasıl bir üstün yetenekli, yani o ortalamanın üzerinde doğanın, tanrının, Allah'ın ne verirse verdiği fazlalık, onda bu mühendislik şeyi... Yani mühendislik tarafını bırakın, çocukluğunda kitabı okursanız göreceksiniz, o küçük olduğu için, babası çok disipline almış, her akşam sıra dayacağı çekermiş. İlk ondan başlayalım, sorgusuz sualsiz, hatta ileride bir gün *“bu kabahati sen mi yaptın başkası mı?”* sormadın demiş. *“Sormadımsa ne olmuş en fazla yüzde 2 hata yapmışım”* diyor.

Kendisine vurulan o dayak sopası var ya, sesi fazla olsun, çok ses yapsın, ama acısı az olsun diye özel sopa istemiş, böyle bir adam. Düşünün, sene 1932 İstanbul Teknik Üniversitesi'ni bitiriyorsunuz, aldığınız eğitim odur. Hepimiz teknik üniversiteleri bitirdik, bize de elektrik, makine öğretiler, ben çok iyi bir talebeyim. 3 bin tonluk vinç, bir inşaat mühendisliği eğitimiyle 3 bin ton, bugün 3 bin tonu kaldırmak için özel Bauma'ya gideceksiniz, vinç şirketleriyle pazarlık edeceksiniz. Vinç, yemin şart hiç tartışmamak lazım. Maalesef öyle bir insan ki, bunu onunla beraber birlikte yaşayanlar, onu tanıyanlar ancak bilir.

İkinci bir özelliği, inanılmaz sosyolog, yani bilirsiniz de anlata-mazsınız, böyle sabahlara kadar anlatsın, Allah vergisiyle anlatma ve yazma var. Mesela, Sezai Bey yazma özürlü, Sezai Bey yazamaz, ama Feyzi Bey çok. Bana el yazısıyla bir notu vardır, saklarım. Belimde bir bel tutulması oldu, hâlâ çekerim, bir gün *“ağabey bir kuşak vereyim iyi gelir geçirir”* dedi. Orada son zamanlarda gruba her ayın 3'ünde gelirdi, eski dostlar bir araya toplanırlar, sağ olsun bizim kata çıkardık. Bir gün paketi getirdi, içinde o bel kuşağı var. Bu aynı derde maruz kalmış, bir arkadaşı da *“sana bir kuşak vereceğim, ama bu kuşak bende yok, bir adres gidip bu adresten bu kuşağı alacaksın”* demiş. Peki, bakmış ki bir estetik cerrah, muayenehaneye girmiş, hanımlar oturuyor, bu da görüyor ki, *“bu adamın burada ne işi var”* diyorlar. Her şeyi anladık, ama bu ne? Dayanamamış *“ben de burnumu yaptıracağım”* demiş. Sonra içeriye girmiş, doktor da merak etmiş, *“hayrola beyefendi, ben sizin için ne yapabilirim?”* demiş. Sonra o mesleğin tavsiyesiyle kuşağı söylemiş, o kuşak halen bende durur.

Yine böyle ziyaretlerinden birinde, tabii o mühendislik tarafı hakikaten anlatılır gibi değil. Son zamanlarda Alemdağ'ın Fahri Nafia Müdürü, yani orada o köyün bütün dertlerini ona anlatıyorlardı, o da onları çözmeye büyük gayret sarf ediyordu. Bir gün bana geldi, bir yer var, oraya tek katlı bir yer yapacak, yanına da ahır gibi bir şey olsun, *“sen şuna bir şey çiziver”* dedi. Bizim aşağıda genç mühendisler hesaplar, demirler, sanki uzaya köprü yapıyor, ertesi gelişinde paftaları koyduk, ama o kadar kibar bir adam ki, bir şey de diyemiyoruz, *“sen bunları ver, ben de bu arada boş durmadım, şuna bir bakar mısın?”* dedi. O binayı yapmak için, en ekonomik yapmak için ne gerekirse, inanır mısınız hem kalıp, hem betonarme, aklınıza ne gelirse, hem tesisatıyla... Mesela kaynağı tarif ederken, kısık kaynak olacak, sen nokta nokta, ustaya talimatı verirdi.

Düşünün, Ersin anlatır size, kitabında vardır. Yani bir kemer köprüde bir deformasyonu ölçmek için bir telin la sesini ayarladın, ne yaparsın? Ezilecek falan, ben hep bunu söylüyorum, ben yine mühendisim, inşaat mühendisiyim, bütün hayatım boyunca köprü hesap ettim, bir kriter olarak bir adam gece-gündüz ısısı var, soğuk, kış bir köprüde kalıplı bir deformasyon ölçmek için oraya bir tel yapıyor ve bunun la sesini ayarlıyor. Sonra değişimden oradaki deformasyonun hesabını yapıyor, bu normal akıl işi mi? Hesap kitap da yok, bakın o da enteresandır, bilirler enteresan olan bir taraf da odur, mesela o 3 bin tonluk vinci dizayn ediyor, hatta ben hatırlıyorum, orada konuşulurken “yük” dedi, ama o yük değil çüştü (Gülüşmeler) *“çüş yahu olur mu, o şeye 40 ayak?”* dedi. 40 ayak 3 bin tonluk çesonu kaldıracak, sademe emsaliyle falan dizayn ediyor, tabii yürürken, bir miktar sallanıyor, şu bu oluyor falan, *“hesap kitap, 40 tekerlek çıkıyor, 40 ayak oldum yahu”* dedi. O ayakla da o iş oldu, hakikaten o şeyi kaldırdı, oturdu koydu.

İngilizler Necat ağabeyin dediği gibi, normal bir müşavirlik anlayışı ve konsepti içinde ki, biz de bunu seneler sonra öğrendik, bunu da burada itiraf edeyim, biz görmedik. Bu adam ne istiyor gibi bizde cehalet tezahürleri de sıkça görülüyordu. Bu adam netice itibariyle böyle bu adamın bizim geçici tesisleri de görmesi, onaylaması, emniyetini kontrol etmesi falan lazım, netice itibariyle parasını o

veriyor. *“Ha! Öyle mi? Peki, o zaman ona bir şeyler verelim”* dedi. Sarı pelür kâğıt, o bizim bildiğimiz eskiden daktilo sayfalarının sarı kopya kâğıtları vardı. Onların hepsi kalktı, hepsi kaymak kâğıt oldu. Sarı pelür kâğıdı 3-4 sayfaydı, şimdi tam hatırlamıyorum. Sarı pelür kâğıda 4 sayfa, çünkü hesabı yok, dizaynı yok, adam *“dizaynı verin kontrol edeceğim”* diyor, ama vincin dizaynı yok. Bilmem yük şöyleydi, yatay yüklü şu oldu, rüzgarı bu aldı falan öyle bir hesap yok, orada takip var. Çok ilgi çekici bir konseptti. Adam bu 4 sayfa pelür kâğıdı şurada kritik noktalarda, -hangileri kritik noktalarda onu da bilmiyoruz, zaten- o biliyor. Şurada burada gerekli tahkikleri yapıyor, veriyor işte hesap burada. Necati Ahmet *“Ben bunun nesini vereyim, yahu adam hesap istiyor”* dedi. *“Sen de bir şeyler uydur, ben de istersem bende bu kadar başka hesap yok”* dedi. yani *“bendeki hesap bu, bu işi ben böyle yaptım”* dedi.

Sonra, Necati onun odasında bir şeyler yaptı, içeriye verdi. Bu Tripoli’de ve bütün o anda Libya’nın kalbi o limanda atıyor falan. Çünkü, diğerlerine nazaran biz çok da ucuz fiyata anlaşmışız, bu iş batacak, bu iş olmaz falan dedikoduları, pazara ortak oluyor, yabancılar bildiğiniz ekonomik endişelerden dolayı, yıpratmalar falan biz zor durumdayız. Bizim de acemiliğimiz var, daha yeni gitmişiz, dünyadan haberimiz yok, uluslararası iş nedir falan, hiçbir şey bilmiyoruz.

Bu esnada, herkes bu hesapların peşinde kaldırtmıyorlar, yani vinci oraya koydu, ama kıyamet koptu, *“ben size müsaade etmeden nasıl bu vinci kaldırabilirsiniz?”* dedi ve kıyamet koptu. İngiliz işi durdurdu, *“hesapları ben onaylayacağım, ondan sonra”* dedi. Hesapları o dediğim şekilde hazırladım, Necati araya sıkıştırdı, baktılar baktılar, sonunda cevap geldi, *“gördünüz mü vinç çıkmıyor”* dedi. Vinç çıkmıyor biz boşuna söylemedik, *“Fezî ağabey böyle diyorlar”* dedik, *“yanlış yapıyorlar, hesap doğru, bir daha bakınlar”* dedi. Böyle böyle söylüyor, bir daha bakın falan, aradan 10 gün daha geçti, cevap geldi. *“Bir yerde bir ikiye bölme hatası yapmışız, haklıymış”* dedi. Yani, meşhur Ponas’ın dediği bir laf var ya, *“insanın hissederek verdiği maktayı hesap ancak tahkik eder”* diyor.

Fezî Bey bu tarife uya bir yapıya sahip, yani böyle oturup da, maktayı bilmem neyi şunu bunu filan hesaplama bulmuyor, o maktayı koyu-

yor, çatıyor sonra belli noktalarda, kendine göre kritik noktalarda tahkiklerini yapıyor ve sistem yürüyor. Çok değişik bir konsept, -mimarlık gibi bir şeydi- mimarlığın belki mühendisliğe tatbiki diye bir şeydi. Onu bizzat yaşadık, gördük ve bir daha da göremedik, yani bir daha da böyle bir şey görmedik.

CEMAL GÖKÇE-

Aynı çerçevede, okul yaşamıyla ilgili de bir anısı var, çakışıyor, dilerseniz onu da size aktarmak istiyorum, ‘elektrik konusu’. Atıf Bey anlattı; “o sene elektriğe ikinci devlet sınavlarında girmiştim, sınav odasındaki karatahta başında iki kişiyiz, kapıya yakın tahta da meşhur, çene çelik, kulak delik Mithat var, hoca bana çok basit fakat cevabı çok kısa olan bir soru sordu: *‘Trifaze bir motoru devreye bağla?’* dedi. Bu soru benim hiç hoşuma gitmedi. Çünkü, bu sorunun kısa yanıtından sonra, arkasından başka soruların geleceği muhakkaktır ve bunları bilmeyebilirim. Bu tek soruyla kurtulmanın çaresini basit bir elektrik motoru yerine, spring bir motor seçmekte buldum. Renkli tebeşirlerle motorun ilk sargılarını gerektiği kadar yavaştan alarak çizmeye başladım. Çizgi bir saat sürdü, ama güzel oldu, hoca çok memnun kaldı, teşekkür etti, kapıya yaklaştığım zaman, arkamdan seslendi, *‘sen elektriği nereden öğrendin?’* dedi, *‘tatil boyunca kitaplardan’ dedim, ‘yani bu mektepte’* dedi, *‘evet bu mektepte’* dedim ve uyandım, keşke çenem tutulsaydı. Kapıdan çıkıncaya kadar Mithat, -hani arkadaşı, kapının yanında oturan arkadaşı- Mithat sırtıyla beni geçirdi, *“eşek eşek zatı alinizden öğrendik efendim diyeceksin eşek’ dedi. Hocanın bu fısıltıları duyduğuna yüzde yüz eminim, hepsi göçtüler, hepsinin ruhu şad olsun”* diyor.

Böyle bir insan hani, sokaktan okula gitmiş bir insan, yani rastlantı eseri İstanbul Teknik Üniversitesi’ne gitmiş bir insan. Değerli meslektaşlarım, düşünelim ki, nice Feyzi Akkaya’lar bugün hiç bilmediğimiz yerlerde, bu da bizim eğitimle ilgili bir sorunumuz.

Evet, buyurun buyurun.

HÜSEYİN ERSÖZ-

Ben de inşaat mühendisiyim, 1980-87 arasında STFA’da çalışmak ve mesleği Kırhan ağabeyden öğrenmek gibi büyük bir nüfuza sahibim.

Şirkete ilk girdiğimde 5 senelik mühendistim, ama dediğim gibi ustam ve Kırhan ağabey mesleği öğretiyor. İlk yıllarda *“hadi gel Feyzi Bey’e gidelim”* dedi. Bir konuyu danışmamız lazım, çok heyecanlandım, -yani Sezai Türkeş- Feyzi Akkaya’dan- Feyzi Akkaya’yı görmeye gidiyoruz, ona danışacağız. Beraberce gittik, Kırhan ağabey ortaya bir şey atmadı, onu da burada ifşa ediyorum. Feyzi Bey’i göreceğiz, patron haşmetli bir insan gibi tahmin ederken, marangozhanenin önüne gittik, elinde rendesi olan, testeresi olan bir insan sandal yapmakla meşgul. Ben tabii tanımıyorum, Kırhan ağabey yanına yaklaştı, *“merhaba Feyzi ağabey”* dedi. Orada sandal yapan kişinin ben Feyzi ağabey olduğunu öğrendim. Meğer o sandallardan 10-15 günde birer adet yapıp, satıp onun parası o meşhur kutuya atılırdı, o kutudan da köyün ihtiyaçları için değerlendirilirdi.

Beraber yemek yedik, o yemek sırasında tabii, Kırhan ağabeyle konuştu ben dinledim ve 4 mukaddes kitabı birkaç kez devrettiğini, güzel sanatlarla uğraştığını, müzikle, operayla uğraştığını öğrendim ve çok mutlu olmuştum.

Diğer anlatacağım husus da, naklen bana da gelen bir husus. Tabii o konuşma sırasında, -Alemdağ’daki konuşma sırasında- Feyzi ağabeyin her gün yağmur, kar demeden, her gün yürüdüğünü, hafta sonları da koştuğunu öğrendim. Yine anlatılan bir rivayete göre, Libya’dayken şantiyeden bir hayli uzaklaşıyor, koşma gibi. Hava sıcak, ceketini eline alıyor ve geçen kamyonlardan birine işaret ediyor *“beni al”* diye. kamyon şoförü de bakıyor, pejmürde kıyafetli bir insan. Bunu hemen şoför mahalline alıyor, ama bir taraftan da azarlıyor; *“çabuk yürü, işime geç kaldım, şu kadar sefer yapmam gerekir”* diye de devamlı bunu fırçalıyor, fakat bunun Feyzi Akkaya olduğunu bilmiyor. Neyse, beraber şantiye alanına gidiyorlar, bunu indiriyor, akşam mesaiden sonra şoföre *“seni Feyzi bey çağırıyor”* diyorlar. Şoför bir anda afallıyor, *“Feyzi Bey patron beni niye çağırırsın?”* diyor. Kapıyı çalıyor, açığı kapıyı içeriye giriyor, bir anda adamcağızın başından aşağıya kaynar sular fışkırıyor, dökülüyor eyvah! O gün arabaya aldığı ve devamlı da fırça attığı adam Feyzi Akkaya yanında oturuyor. Hemen o daha bir şey söylemeden şoför *“efendim, ben özür dilerim”* falan diyor. *“Yok yok sakın ha! Hiçbir*

şey söyleme, ben seni son derece takdir ettim, sen işinin gecikmemesi için, seferinin aksamaması için beni uyardın” diyor ve onu bir miktar parayla ödüllendiriyor.

Yani böyle insancıl, böyle çağdaş bir insan onu rahmetle anıyorum, teşekkür ederim.

CEMAL GÖKÇE-

Evet, başka arkadaşlar?

ALTOK KURŞUN-

İkinci kısmının doğru olmadığına kaniyim, çünkü parası yoktu ki versin. (Gülüşmeler)

Başkan, ekleyip yerime geçmek istiyorum. İnandığım, bu iki büyük insan Sezai Bey ve Feyzi Bey'in en büyük özelliklerinden biri, -zaten yaradılışlarında da var- mühendisliğe rakip tanımıyorlar. Necat ağabey yanılmıyorsam söyledi. Hiçbirşey kâğıt üzerinde çözülmeye uygulamaya geçilmez. Onun için, tüm STFA'lılarla konuşun, sistemin içerisinde mühendislik, araştırma çok önemli. Bunlara karşı inanılmaz bir destek var. Yani, klasik anlamda bir inşaat şirketinin, bir ticari kuruluştaki olması gereken hiçbir mühendislik kısıtlamasını bu iki kişinin olduğu yerde konuşamazsınız.

Önemli olan işin mühendislik tarafıdır ve bu konuda -yani klasik bir hiyerarşi yoktur-, herkes sorunu mühendisçe tartışır. Araştırma konusu ve bu kişilere karşı inanılmaz bir destek var. Onun için, demin size söyledim, 20-40 adet şirketi varsa, bu şirketlerin çoğu, anonim şirketler olmasına rağmen, bir mühendislik şirketi, bir araştırma şirketi, bir kalite şirketi. Firmanın kurulmasındaki amaç, bu şirketler ticaret yapsın, para kazansın değil, ihtisasın (normal hizmetleri, o ülkede, o grup) içerisinde yetişmesidir. İnanılmaz destekleri olmuştur bu iki insanın, 'Allah rahmet eylesin', büyük ağabeyimizin, ben de onun değişik, büyük holdinglerde, gruplarda görüyorum. Yani parayı veririz, alırız, yurtdışından alırız, projeydi, şunu bunu. Hayır, hiçbir zaman öyle değil, tamamen bu işin özüne çok önem veren kişilerdi, bunu özellikle söylemek istiyorum.

CEMAL GÖKÇE-

Necat ağabey buyur.

NECAT CİLASON-

Barakaları anlattım mı, bu barakalar Türkiye'de yapılan barakalar. Libya'da monte edildi, sıcak bir yer, içeriye girmek imkânsız, barakanın içine girdiğiniz anda üzerinize su akıyor, sıcak. Sezai Bey' de *"Oh! çok güzel bir ay sonra buranın şeyi, meltem başlar, öğleden sonra püfür püfür eser"* der. Sevsinler, şikâyetleri olmasın falan gibi böyle. Sezai beye bakıyorum, saat 11.00 falan gibi oluyor, böyle şakır şakır terler, *"ağabey gel"* diyoruz. Hakikaten dışarıya çıkınca, hafif bir rüzgar var, bir sandalye koyuyor, orada oturuyor. Sonra, *"Ah! Tatar, pis Tatar yaktın bizi"* diyor. Barakada insülasyon yok, bir şey yok.

Ersin Bey'in şantiyesi, büyük bir işimizden ikinci kısım Tripoli Limanı, Feyzi Bey gelmiş, kışın bir Şubat günü, öğleyin böyle güneş oluyor, yemekten sonra herkes böyle ısınayım diye güneşe oturuyor, çok güzel oluyor. Orada Sezai Bey'de Türkiye'de iki köprü işi almış Malatya, Elazığ'da, biri Malatya'nın kuzeyinde iki köprü işi almış. Hemen biz duyduk, onlar yan yana oturuyorlar, *"bak, Feyzi buraya şimdi sen bana bu barakalar olacaksa, bu barakaların altına cip tekerlek düşüp, o da böyle ellerini güneşe böyle tutmuş Feyzi bey bakıyor, "hadi oradan sen artık zenginsin"* diyor. Yani *"cipten mipten tekerlekli baraka alırsın bu biter. İşte yapacaksın, yapmayacağım"* diyor. Böyle bir sürü şeylerine böyle şahit oldum, ama Sezai bey ne dediyse hepsini yapmıştır.

Malatya'ya geldim, hakikaten o barakalar yapılmış, o vaziyette tekerli yürüyerek de gitmiş, her şeyi de yapardı. Bu kırmızı kutu yapıldı, kim Libya'dan Türkiye'ye geliyorsa, muhakkak futbol ayakkabısı, forma şu bu falan getirecek. Onu da şöyle anlattı. Ben bir ayakkabı forma getirdim, onu da şöyle anlattı, *"iyi ki bu hergeleler burada"* dedi. O zaman 1980'den önce sağ-sol var birbirlerini öldürüyorlar, bıçaklıyorlar, bilmem ne yapıyorlar. Bütün bu Alemdağ gençlerini toplamış, o futbol takımını kurmuştu, futbol ayakkabıları, formaları, şunlar bunlar *"öldürecekmeniz birbirinizi burada öldürün ben de göreyim"* demiş.

Bu kırmızı kutuyla, bütün civar yerlere, köyün en güzel yerlerine kadar sular gitti. Bu arada bir anım da, böyle 1984 senesi, kırmızı kutu dışarıya da işliyor, yalnız içte değil tabii... Bulmuş Feyzi Beyi de oraya götürmüş, göstermiş. Ben de gidip gördüğümde, yani milyonlarca m3 agrega aradan çıkabilir, üretilebilir ufak ufak da başlayanlar da var. Sonra bana Feyzi Bey bir mektup yazmış, “*Necat Peygamber veya evliya*” diye. Hüseyin Kuru’nun agrega kırma işi, benim kırmızı kutu tahayyül etti, malzemeyi gördüm, çürükleri yok etmek için, sağlam çürük malzemeyi konkasörlerden geçirme, sonra yıkama, sonra eleme diye düşünüyorum. Şöyle de olabilir, bilmem ne, her şeyinde de benimle konuşurken, “*hadi şimdi git bunu yap*” der. Bana da burada düşen görev burada 300 ton malzeme için konkasör, elek yıkama ünitelerinin seçimi tabii çıkan çürük malzeme beton, kum çakılı görünür maddesinde olacak, her şeyi böyleydi.

Ben son bir şey size bahsetmek istiyorum: Hem bu kaliteciyim, seneler sonra yapı malzemelerinde kalite, bütün hayatım bununla geçti. Seneler sonra bu kalite güvence, İSO 9000- İSO 9001 falan bunlar ortaya çıktı. Tabii bu arada şunu muhakkak söylemek istiyorum: Bu odanın bugün İstanbul’da beton mevzunda yaptığı ölçülemeyecek kadar çok büyük bir şeydir. Burada Haluk arkadaşımız da var, beraber fotoğraflar çekildik, artık iş çığırından çıkmıştı. Bugün bir hazır beton bu kombinelerle yaptığımız, inşaat mühendislerinin tertip ettiği kombinelerle bir sürü hazır betoncular çıktı, “hazır beton” derken, Hazır Beton Birliği kuruldu.

Bugün bir Agrega Üreticileri Birliği de kuruldu. Bugün bunların üzerinde bir kalite güvence, iktisadi işbirliği kuruldu ve her şey güvence altında, korkunç bir şey. Bunlar tabii kalite, şimdi İSO’lar kalite üretimi, kalite güvence, bir kalite kitabı ve prosedürlerden. Prosedür neden neyi, nasıl yapacağını yazmak ve müşteriyi memnun etmek, müşteri ne istiyorsa, hangi standartta istiyorsa, neyse onu o standartta yapmak, bunu yapmakla kalite yerine gelmiş olur. Yani bu örtüyü kırmızı istiyorsa, biz de bunu bu renkte yapıyorsak, kalitesi orada. O kalitenin klasları, kalitenin yerine gelmesi karşı tarafın isteklerinin yerine getirilmesi.

Sayın Feyzi Akkaya dünyada da 1960’larda kalite güvence diye bir şey yoktu. Kalite kontrol diye her ülkenin bazı standartları vardır, bu standartlara göre agregası, çimentosu, betonu, toprağı aynı şekilde, asfaltın standardı var, bir sürü standardı var. Ama Feyzi beyin yaptığı bambaşka bir şey. Bir kaynak nasıl yapılır, şantiyeye nasıl su getirilir, elektrik, su nasıl temin edilir, çizim nasıl yapılır? Standart, çizimin standardı yoktur yani böyle bir şey. Beton bunların hepsi birer el kitabı ve bunlar hep el yazısıyla yazıldı. Sondaj, uluslararası normlara uygun. Ama bunlar kendi yaptıkları, ben bunu yaparsam böyle yapıyorum.

Kalite güvence de bu işti, şimdi CE damgası da olacaktır, bilmem ne olacaktır, işte herkes buna uğraşiyor, koşuyor, Avrupa Birliğine girecek. Duayendir, kalite güvenceyi meydana çıkarana kadar.

CEMAL GÖKÇE-

Başka katkı sağlayacak var mı?

HALİT DEMİR-

Birkaç söz söylemek istiyorum: Birisi benim çok kıymetli hususlardan biri vefalı olmaktır. Bu oturumu düzenleyen Başkanlarına ve yardımcılarına burada bilhassa teşekkür etmek istiyorum, merhum ağabeyimize karşı vefalı davrandıkları ve bu toplantıyı yaptıkları için, gerçekten yerli yerinde olmuştur, o bakımdan, sizi hem teşekkür ediyorum, hem tebrik ediyorum.

İkinci husus, bu konuşmalar benim için şahsen faydalı oldu; diğer arkadaşlar için de faydalı olduğunu düşünüyorum. Birçok şeyler öğrendik, birçok şeyler edindik ve bunları gördükten sonra da bu salondaki mühendisleri ikiye ayırıyorum. Birincisi, Feyzi Akkaya’yla beraber olmak şansına ermiş olan imtiyazlılar, diğerleri de maalesef o şansa erememiş olanlar.

Diğer taraftan, her ne kadar Feyzi Akkaya’ya “*tecrübe burnu sürütülerek edinilir*” demiş ise de, ben biraz onun dışında olarak, bizim burada burnumuz sürütülmeden de bir tecrübe edindiğimize kani oldum, yani şunları dinlemekle, bu arkadaşların konuşmasını dinlemekle biz tecrübe edindik, hem de burnumuz sürütülmeden.

Kendilerinin mesleki yetenekleri hususunda çok şeyler dile getirildi ve memlekete yaptıkları hizmetler dile getirildi. Gayet güzel hususlar, benim çok takdir ettiğim bir husus da, bu iki arkadaşın bunca sene birlikte çalışmış olmaları nasıl mümkün oldu? Yani bunlar çok iyi geçimli, iyi huylu kişilerdi de ondan mı oldu, nasıl oldu onu merak ediyorum? Çünkü, bazı kişi ve gruplar tanyorum, başlangıçta alabildiğine iyi geçiniyorlardı ve herkesin takdirini topluyorlardı, ne kadar iyi ne kadar iyi deniyordu. Sonradan kanlı bıçaklı oldular, arkası gelmedi, 30 seneden sonra arkası gelmedi; halbuki bunlar bu kadar çok sene birlikte olmuşlar. Acaba, bu arkadaşlardan bu hususa temas etmek isteyecek olabilir mi? Yani Feyzi Akkaya ve Sezai Türkeş...

CEMAL GÖKÇE-

Birlikte çalışmalarının sırrı ne?

HALİT DEMİR-

İlk başlangıç nasıl olmuş, sonra bu kadar 10 seneyi de nasıl birlikte geçirmişler, bunun sırrı nedendir? Bu hususta bir ışık tutarlarsa sevinirim, çok şey öğrenmiş olacağız. Hepinize çok çok teşekkür ederim.

CEMAL GÖKÇE-

Buyurun.

SALONDAN-

Ben 1985-95 döneminde Kınalı Sakarya Otoyolu ve arkasından Ümranlı Otoyolu vesilesiyle bu gruptaydım. Ancak, mühendislik harikaları ve diğer hususları diyeyim ve onu Atatürk'le uzun çalışmaya gösterdiği itinayla ilgili. Birincisi; Ümraniye şantiyesinde çalışırken bir iş programı dizaynı idare edeceğiz konusunda bizim iş değiştirme bölümü olan arkadaşlar hazırlamışlar, bir 23 Nisan günü bize teslim edeceklerdi, 23 Nisan günü biz kapıya gittik, bekçiyle kapılara kadar götürüldük, tam o arada da Fevzi bey geldi, “kendi yaptığım şirkette alarmı açmak için bekçiyle giriyoruz -sonra- bak, delikanlı bu kapıları açarken sana ben bir şey anlatayım, bu 23 Nisanları bir zaman Kenan Evren yok ettiydi, bunlar yeniden getiririz, -sanıyorum, 1991-92 olacak- Türkiye diğer devletleri aşmak için

çok uzun çalışmalı” dedi. Hitler’i örnek verdi, Hitler zamanında 10 saat çalışılıyordu, Rusya’da yenilgiye uğramaya başlayınca Hitler talimatıyla 14 saate çıkarmış, 14 saatle Brüksel’in içlerine, Kafkasya’ya, İran’a girdiklerini anlattı, yani kendi gençlik yıllarında. *“Bizim şirketin adamları üç gün tatil ediyorlar, Cumadan gidiyorlar, senin ne işin var”* dedi, ben de *“programı almaya geldim”* dedim, *“bekçiyle git de bir şey çalındı demesinler”* dedi, çıktık yukarıdan programı aldık.

Diğer bir konu, arkadaşımız bahsetmedi, Atatürk’le ilgili olan bağlılığı. Grup Karayollarıyla problemleri olunca, işleri yavaş yavaş tasfiye etmeye başladılar, bunlardan biri, üniversiteler, Limat Şirketi’ne devrettiler. Limat’ta birkaç STFA’lı eski elemanı devraldı, onlardan biri de bendim. Kendisi Alemdağ’a gidiyor, Dudullu’nun içinden geçip gidiyor, tabii o zamanlar Dudullu gelişen bir belde, trafiği de yoğun, iki üç saatte zor gidiliyor akşam üzerleri. Yeni açılan Şile Yolu var ya, Limat’ta o grubu yapıyor. Yolun asfaltı, altyapısı yapılıırken, biz Vedat Bey’in ricasıyla, beraber çalıştığımız için, Feyzi Bey’e, Sezai Bey’in arabalarına geçiş izni verdik. O da teşekkür için şantiyeye uğradı. O gün de tesadüf Türk Tarih Kurumu’ndan bana Atatürk’ün portreleri gelmişti, ben biraz tarih meraklısıyım, Ersin ağabey bilir. Kitaplarla beraber bize hediye olarak, bunu elimizde görünce hemen atladı Feyzi Bey *“bunlardan bana birer adet vereceksin”* dedi. Bize teşekkür geldi, verdiğimiz plaka geçiş servisi için. *“Bu adamın kıymetini bilin”* dedi. Bu derneğe çalışıyorlar, *“inşallah buna bağlılık Türkiye’yi kurtaracak”* dedi. Benim söyleyeceklerim bu kadar, teşekkür ederim.

CEMAL GÖKÇE-

Teşekkürler.

Tabii, yaşadıklarından da önemli ölçüde ders çıkarmış, yapılan hataları da daha sonra yapmamak üzere bir hayat felsefesi var. Mühendislikle ilgili olarak da, bir dahi. Feyzi Bey’i Çukurova’da bir iş için görevlendiriyorlar, o zamanki adı Nafia Vekaleti, yani bugünkü Bayındırlık Bakanlığı, Çukurova’ya gidiyor, Ankara’ya gelişinde, şef beni fazla oturtmadı, projesini bana emanet etmiş olduğu Körkün

Köprüsü'nün temellerine bir göz atmam için Adana'ya yolladı. Trenle gittim, ilk defa heybetli Toroslar'ı geçiyordum, şaşkın halimi tasavvuf edebilirsiniz. Adana'da kaldığım 15 gün içinde, sonradan uzun seneler patronum olacak olan Habip Köprücü'yle tanıştım. İleriki senelerde boyuna karşıma çıkacak olan Çukurova'nın yapısı hakkında ilk fikirleri de o zaman düşündüm. Son olarak da, köprü'nün temel betonlarını döktürdüm, 'buna da hata' diyor. Ankara'ya dönüşümde şef beni iyice fırçaladı, temel döktürmenin başka, temele göz atmanın başka olduğunu ben fark edememiştim, meğer o tarihe kadar açılmış bir temel için ortalama 1,5 aylık bir tetkik süresi harcanmadan karar verildiği vaki olmamıştır" diyor. Bir de bugünkü mühendisliği, dolayısıyla ülkemizde gerçekten o yıllarda mühendis sayısı son derece az.

Sözlerimin başında STFA'nın Sezai Türkeş'le, Sayın Feyzi Akkaya'nın hayatları Türkiye inşaat mühendisliğinin bir mücadele tarihidir. O dönemlerin bu günlere taşınmasının bir tarihi olduğunu ifade etmiştim. Dolayısıyla, Sayın Cilason da altını çizdi, 1930'lu yıllarda betonyerin olmadığı, yani makinelerin kullanılmadığı dönemlerde, betonyerlerle betonların döküldüğünü görüyoruz; oysa ben 1970-80'li yıllarda halen önemli yapılarda betonyerlerin, yani makinelerin, bırakın hazır betonu, betonyerlerin kullanılmadığını, elle betonların döküldüğünü çok gördüm ve bu da kontrol teşkilatının kendi onayıyla yürütüldü.

CEMAL GÖKÇE-

Siz bir şey demiştiniz?

SALONDAN-

Sayın Akkaya'nın elle çizilmiş şeyi onu saklıyorum. Mühendis, mühendisin hayatı, ömrü "*okuldan mezun olduğu zaman sıfır tecrübeye*" denir, ama bir bilgisi vardır. Şu ara müteahhitliği o mühendisin müteahhide verdiği zarar, sonra düzen ve tecrübe bir arada gider, 55 yaşında maksimuma çıkar. Sonra 55-75 arasında hikâye devri başlar. Biz bunu orada şöyle yapmıştık: Fırfırla yapardık, 75'ten sonra da nalları dikme, böyle bir şeyi vardı.

CEMAL GÖKÇE-
Buyurun Sadık bey.

SADIK NEYMEN-

Bir gün ziyarete gidiyorduk “sen de gel” dedi. Tabii biz Ersin’lerle devamlı beraberiz, Feyzi beye gideceğiz, bir baktık atölyesinde tozlar içinde, üzerinde monta benzeyen bir şey var, kazak gibi bir şey. Hemen tünelde, “ben gelen misafirleri karşılarım, düzgün bir elbiseyle karşılamak istiyorum” dedi. O montunu ters çevirdi, tozlu tarafı içeriye girdi, üzerine geçirdi “sizi böyle karşılıyorum” dedi. Libya’da çok dile gelen Feyzi beyin şantiye tecrübelerinden bir misal. Kendi arabasına güçlü bir soğutucu, küçük bir Aygaz tüpü, tava falan bir şey alır, iki-üç ay -Necat hocamız çok iyi biliyor- orada bu çalışmaları orada yürütür. Bütün inceliklerini orada hiç kimseye yük olmak istemez, hiç kimseye böyle fazla bir şey danışmak da istemez.

CEMAL GÖKÇE-

Teşekkür ederim. Hocamın bir sorusu vardı. Feyzi beyle daha yakın tanışan arkadaşlar var, müsaade ederseniz Sadık bey onun cevabını arkadaşlardan alalım. Ersin bey, o soru önemli bir soru, Feyzi beyle Sezai bey aşağı yukarı 1936’da başlayan, sanıyorum STF’nin kuruluşu 1980’e kadar süren uzunca bir süreç. Yani neden bu kadar sıkı-fıkı devam ettiler, ilişkilerini bozmadılar, birlikteliğini bozmadılar? Hocam böyle bir soru soruyor, sizce bunun sırrı ne?

ERSİN TAKLA-

Efendim, arkadaşlarım da hatırlayacaktır, ben hatırlayacağım, onlar da beni teyit edecekler... Bunu bizzat Sezai ağabeyin ağzından cevaplayayım. Zannediyorum 1980 yılında, Sezai Bey, STFA’nın genel kurulunu toplamıştı, camianın bütün mensuplarının bir araya geldiği bir toplantıydı. O toplantıda Sezai Bey “bizim gençliğimizde bir film seyretmiştik, Hint felsefesini yansıtan bir film. Oradaki filmin kahramanı, vererek mutlu olmasını beceren, bundan mutluluk duyan birisiydi, işte Feyzi böyle bir adam olmasaydı, biz bu hale gelmezdik” dedi. Feyzi Bey için bunu söylüyor, kendi için bir şey söylemiyor.

Kendi için söylemek belki bize düşer. Hikâyenin öbür tarafını da bizim tamamlamamız gerekir. Feyzi bey biraz evvel söylediğim gibi büyük bir varlığın yüzde 50 hissedarı olarak, aynı şekilde Bartın'dan emekli maaşından başlayan ciddi bir geliri olmayan ve kurduğu vakıf'a bütün varlığını bağışlayan bir kişi, bu vakıf bugün 500 talebesi olan, müfredatı beynelmilel ölçülere göre tayin edilmiş bulunan bir okulu yaşatmaktadır.

Sezai Bey de bir o kadar mutluluğu teşebbüste, iş almada, işi becermede, işi büyütmede arayan bir insan. Onun da şahsi hiçbir sırrı yok. O da -arkadaşlarımız hatırlayacaklar-, çok uzun seneler Kızıltoprak'ta bir apartman katında oturuyordu, yani adamın bir arabası vardı. En son zamanda, rahatsızlığı arttığı zaman, yani 90 yaşını bulduğunda, o da bir arkadaşı zor durumda kaldığı için, ona yardımcı olabilmek amacıyla ondan aldığı Çamlıca'da bir evde oturmaya başladı. Ama orada oturmaya başlaması, dediğim sebepten dolayı olmuştur. Kendisi ömür boyu Çamlıca'da oturmayı hayal olmak için orayı satın alması gerekmişti.

Bu mertebede olan iki insanın bir araya gelmesi, ticari alanda beraber olabilmeleri herkesin kendi dünyasında birbirinin menfaatine aykırı olmayacak şekilde mutluluğu bulabilmesi; işin nadir tarafını teşkil etmektedir.

Bu iki kişiden, Feyzi Bey hiç evlenmedi, Sezai Bey evlendi, fakat bilenler bilir, aile hayatı fevkalade sınırlıdır, ömrü şantiyelerde geçti... Her yerde tatmini bulan, ve büyüğünü, küçüğünü ayırt etmeden işin heyecanına kapılabilen kendini mutlu edebilen bir adamdı. Böyle olunca tabii hiçbir şekilde bir menfaat kavgası ve hırs söz konusu olmamıştı. Bence işin sırrı burada..!

NECAT CİLASON-

Çok doğru, hocama aynı şeyi söyleyeceğim. Bir de bize anlatılan, duyduğumuzu söyleyeyim. Bunlar mühendis çıktıkları zaman, bir müddet beraber çalışmışlar, sonra kendi şantiyeleri, ikisi bir arada şantiyede hiçbir zaman geçinememişler. Sonra karar almışlar herkesin kendi şantiyesi olacak, yardım gerekiyorsa, o ona sorar, sorarsa, o ona yardım eder. Bu şekilde olunca aralarında bir çalışma yok. Ben tanıdığım zaman, Feyzi Bey Ereğli'deki şantiyede, Sezai Bey de

Mardin’de bir şantiyedeydi. Ayda bir falan gelir, o da ayda bir ziyarete gider, bakar gelirler. Bu şekilde hiç birbirleriyle dalaşmadan, zaten menfaat böyle bir şeyin peşinde değiller.

Yalnız enteresan bir şey, Sezai Bey’in şantiyeleri çok az kâr eden veya hiç etmeyen veya zarar eden; ama Feyzi Bey’in şantiyeleriye, hep para kazanan, işi erken bitiren şantiyeler. Ereğli’de de erken bitirdiler bu da böyle bildiğim kadarıyla.

CEMAL GÖKÇE-

Buyurun.

KIRHAN DADAŞBİLGE-

Sevgili arkadaşlar; çok yakından izlediğimiz, her konuda konuşma fırsatını bulduğumuz bu değerli insanların birbirine olan saygı ve sevgileri ile kendi efendilikleri, aralarındaki herhangi bir ciddi tartışmayı engellemiştir. Sevgili Ersin’in söylediklerine tamamen katılıyorum. Necat ağabey de çok güzel açıklamalar da bulundu.

Feyzi Bey’in pür mühendislik yapması, yönetim ve organizasyon konularına uzak olmasını gerektirmemiştir. Aslında Feyzi Bey bu konulara da son derece hakimdi ve inşaat yönetiminin gerektirdiği bütün tertip ve düzeni, o şantiyedeki çizimlerde gösterdiği kadar titizlikle kağıda dökerdi. STFA yönetmeliklerinin ilk yazarı da Feyzi Bey’dir. Sezai Bey’de aynı titizlikle muhasebe kayıtlarının düzeni ile ilgilenmiş, daha 1950’li yıllarda, Artur Andersen’ı danışman olarak tutmuştu.. Sezai Bey’in “inşaatçılık” anlayışı ile Feyzi Bey’in yaklaşımı arasındaki en önemli fark burada kendini göstermektedir: Feyzi Bey inşaat işini şantiyede başlatıp şantiyede bitirirken, ortaya adeta bir sanat eseri yaratmakla tatmin oluyor, Sezai Bey ise inşaatçılığı ciddi bir iş, “business” olarak yapıyordu.

Sezai Bey’in seçtiği model bir süreklilik gerektirmektedir, oysa şantiyecilik kısa vadeli bir iştir ve iş bitince her şey biter, yeni bir işin ne zaman alınacağı belirsizdir iş yönetiminin bir stratejisi vardır. Şantiyede yapılan iş ise, ‘a’ dan ‘z’ ye kadar tanımlanmıştır. İyi bir şantiye şefi uygulamada revizyon teklifleri yapabilese de nadiren

olumlu cevap alabilir, bu hiç istenmeyen “*dereyi geçerken at değiştirme olarak*” tanımlanabilir.

Feyzi Bey’in alçak gönüllüğü, bir lokma-bir hırka ile yetinmesi ve işler alındıktan sonra devreye girmesi, doğa ile yaptığı savaştan zevk almasından açıklanabilir bu bir tür “bohem” yaşam tarzıdır. Sezai Bey’in iş alındıktan sonra arkasını dönüp yeni işler peşinde koşması doğaldır. İhale öncesi kendisine yapılan bütün davetleri en ince nezaketi ile reddeder, fazla ısrar ettiklerinde ise işe arkasını dönerdi. Bu iki büyük insanın arasındaki birbirine zıt yaklaşımlar Sezai Bey’in bir şirketler grubu kurmasıyla sonuçlanırken, Feyzi Bey arkasını dönüp Alemdağ’daki dünyasına çekilmişti. Günümüzde on binlerce insanın iş bulduğu bu tip organizasyonların kurucuları kral muamelesi görmektedirler.

Feyzi Bey para ile ilgilenmemekle beraber STFA’nın kazandığı her kuruşta katkısı vardır. Çözümleriyle işi kolaylaştırmasının ve çıkmaz gibi görünen sorunların üstesinden gelmesinin kazanılan parada büyük payı vardır. Parasını şantiyenin en önemli elemanları olan kalfa ve teknisyen-formen yetiştiren kendi vakfına bağışlamıştır. Sezai Bey ise bu büyük organizasyonda yönetici yetiştirmeye önem vermiş, deneyimli yöneticilerini Amerika’nın en önemli işletme yönetimi yüksek okuluna (H.B.S) göndermiş yıllar boyu merkezde ve şantiyede çalışan mühendislere en iyi hocalardan yönetim kursları verdirmiştir. STFA’da bulunduğum süre içinde beni en çok şaşırtan olay, şirketlerin sayısı artıkça, Feyzi Bey’in firmaya olan ilgisinin azalmasıdır. Onlar değişik dünyaların insanlarıydı.

şantiyeler şöyle ya da böyle, başlandığı gibi bitirilebiliyordu, önemli olan bu büyük çarkın dönmesi idi. Bilgiye kolayca ulaşılabilen günümüz dünyasında “teşebbüs”ün önemi giderek artıyor, şantiyeye veya proje paftası üzerine kapanıp dünyaya arka çevirme gibi bir lükse, artık pek yer verilemiyor, mühendisin, organizasyon kurup hayata geçirecek ve “*sonsuz kadar yaşayacakmış gibi*” ayakta tutmasını becerebilecek, strateji geliştirebilecek kadar yönetim bilgilerine vakıf olması gerekiyordu..

Son yıllarında her pazar günü, ben de dahil olmak üzere, civarda tura çıkıyorduk. Yaşlandııkça daha ziyade araba gezintisi haline dönüştü. Fakat hep belli yerlerde durulur, doğayla içiçe olunurdu. STFA'dan yetişen pek çok mühendis kendi firmalarını kurdular, uluslararası düzeyde işler yapıyorlar. Onlarla iftihar ediyoruz. Her yaptığını iyi yapan, okul çağından beri bir arada çalışan ve bir anlamda Feyzi Bey'i ve Sezai Bey'i devam ettiren mühendisler kuşağı'nın örneğini Eser Tümen, Ersin Takla ve arkadaşlarımız da ve STFA gibi yedi başlı bir ejderhayı ayakta tutmaya çalışan onun genç yöneticilerin de görüyoruz.

Beni dinlediğiniz için teşekkür ederim ve hepinize saygılar sunarım.

CEMAL GÖKÇE-

Altok bey bu konuda siz ne diyeceksiniz?

ALTOK KURŞUN-

Ben de şunu görmek istiyorum, aslında her ikisine de çok yakın oldum. İnanılmaz bir arkadaşlık. Hangisine ne zaman bir başarının sırrını sorarsanız, bir saniye düşünmeden geçemeyiz. Her zaman, her yerde aynı, böyle bir arkadaşlık. Bu iki adam işbirliğinde olmuşlardır. Hayatta bir arada olmak.

CEMAL GÖKÇE-

Arkadaşlar bitirmek istiyorum, 2,5 saat oldu, Hocam kısaca galiba bir şey ilave edeceksiniz.

SALONDAN-

Efendim, benim anladığım kadarıyla Feyzi Akkaya bey de hakarete yönelik olmayan biraz küfürbazlık gibi bir davranış varmış. Acaba bunu o deşarj için mi yapıyordu?

NECAT CİLASON-

Öyle de olsa, bir başka arkadaşları vardır, onların sınıf arkadaşları "Nedim bey" diye. Küfür ondaydı, Feyzi beyden pek küfür duymadım.

SALONDAN-

Bir konuyu daha ilave edeyim, belki faydalı olur diye düşünüyorum. Bu geçimsizlik meselesi var ya, benim talebelerimden büyük işadamlarından biri bana şöyle söyledi: “Ben kendimde, kalbimdeki kişiler de aile olarak birbirimize gidip gelmeyiz” dedi, yani hanımlar da işin içine karışınca, kavga çıkar geçimsizlik çıkar gibi bir şey söyledi. Yani hakikaten “bu şekilde temasları yapmamak daha iyidir mi?” deniliyor.

CEMAL GÖKÇE-

Aman Hocam, orası derin bir konu.

Değerli arkadaşlarım, geldiniz mühendislik konuştuk, saygıdeğer büyüğümüz Feyzi Akkaya’yı konuştuk, Sezai Türkeş’i konuştuk; yani Türkiye mühendisliğini neredeyse Cumhuriyet tarihinin mühendisliğini gördük, bu çok önemliydi. O nedenle, ben STFA’nın tarihini ve Feyzi Akkaya’yla, Sezai Türkeş’in yaşamını çok önemsiyorum. Yani gerçekten Türkiye’deki harç üstüne harç koyanların ve emeği olanların, özellikle bizim mesleğimize emeği olanların giderek hangi badirelerden, hangi sıkıntılardan geçerek ülkemizi bu duruma getirdiklerini görüyoruz ve izliyoruz.

Ben inşaat mühendisliğinin potansiyeline ve birikimine de son derece güvenen ve inanan biriyim. Buradaki meslektaşlarıma çok teşekkür ediyorum, katkı sağlayan sizlere çok teşekkür ediyorum.

Bizim Cumartesi söyleşilerimiz farklı konularda devam ediyor, yani hayatın her alanıyla ilgili, iletişim dahil olmak üzere, önümüzdeki Cumartesi sizleri yine bekliyoruz, hoşça kalın.

İnşaat Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi Olarak

“MÜHENDİS FEYZİ AKKAYA’YI ANMA”

konulu söyleşimize konuşmacı olarak katılan

Dr. Kurhan DADAŞBİLGE’ye

İnş. Yük. Müh. Necat CİLASON’a

ve

tüm katılımcılara teşekkür ederiz.

TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi

40. Dönem Yönetim Kurulu

Başkan: Cemal GÖKÇE

Sekreter Üye: Rezan BULUT

Sayman Üye: Nusret SUNA

Üye: Cemal İNAN

Üye : İsmail UZUNOĞLU

Üye : Nergiz VASFIOĞLU

Üye: M. Cem KAFADAR